

V EVROPI je še vedno veliko razdelanega in ljudje si pomagajo tudi s kuhanjem na prostem. A zima je na pragu, hise pa so mnogokje še v ruševinah. Ni gradbenega materiala, ne delavcev. Le bede veliko. Gornje je slika iz Poljske. Poslala nam jo je UNRRA.

Tudi Poljska bo še imela težave radi novih mej

Poljska ugotavlja, da sedanje meje med njo in Nemčijo drže—naš državni tajnik Byrnes pa smatra, da Zed. države te razmejitve še niso priznale.

Ko je meseca septembra t. l. v Stuttgartu na Nemškem naš državni tajnik Byrnes poudaril med drugim, da ameriška vlada ni priznala sedanje meje med Nemčijo in Poljsko in je dal Poljakom ter Moskvi razumeti, da so se Poljaki pomaknili v Nemčijo predaleč proti zapadu, je zavrnilo celo med tistimi poljskimi krogi, ki na vso moč delujejo, da bi zapadne sile pridobili za vojno proti Sovjetski uniji.

Byrnes je dejal, da kar se naše vlade tiče, bo zahtevala to vprašanje pravilno in pravično rešiti na tisti konferenci, ki bo sklepala o mirovni pogodbi z Nemčijo. Kdaj se bo pričela, se ne ve — a bržkone ne še tako kmalu.

Ampak kar se Sovjetske unije in Poljske tiče, sta njuni vladi izjavili, da je meja tam že urejena. Iz Slezije in vzhodne Prusije, ki so ju dobili Poljaki, je bilo izseljenih že kakih dva milijona Nemcev v rajh in nekaj Poljakov pa iz Nemčije v Slezijo in nad milijon iz poljskega dela Ukrajine, ki ga je v minuli vojni dobila Sovj. unija.

Ako bodo Zed. države apelirale na nemški nacionalizem s tem, da je bila meja med Nemčijo in Poljsko po krivdi Moskve krivično začrtana, utegne iz tega nastati težak spor. Molotov je v imenu Moskve izjavil, da je zanjo razmejitveno vprašanje med Poljsko in Nemčijo rešeno. To njegovo izjavo so časniki poročevalci razlagali tako, da če Zed. državam ta rešitev ni prav, se bodo morale poslužiti za predrugačenje meje sile, ali pa bo Byrnes moral ostati le pri besedah.

Ako preudarimo, koliko spora povzroča anglo-ameriška politika radi Trsta, si lahko predstavimo, da bi ga lahko tudi na vzhodu. Ampak ker je situacija tam drugačna — na Poljskem in v vzhodnem delu Nemčije ni anglo-ameriške obožene sile, kakor je v Trstu, na Primorskem in v Italiji — je položaj torej s tega vidika na vzhodu v prilog Poljski in Rusiji, dočim odločuje v Primorju in v Italiji, kot v Sredozemlju sploh, anglo-ameriška kombinacija.

Časnikar Donald Bell je glede vprašanja poljskih zapadnih mej napisal za agencijo ONA

na katero smo naročeni, sledeči članek:

Ako izjava sovjetskega vnanejega ministra Molotova glede poljske zahodne meje ni bila le taktičen manevar, proti-poteza na nedavno izjavo ameriškega vnanejega ministra Byrnesa v Stuttgartu, je zdaj končno veljavno dognano, da bo Sovjetska unija branila novo poljsko mejo ob rekama Odri in Najsi tako proti Nemcem kot proti Anglo-Amerikancem, ako bi prišlo do poizkusa, da se del ozemlja, ki leži za njo, vrne Nemčiji.

S tem pa je končano tudi razpravljanje o neki baje nameravani zvezi Rusov z nemškimi nacionalisti — za cenjo povratka Slezije Nemčiji. Ze takrat, ko se je o tem govorilo, je bilo mnogo strokovnjakov za vzhodne evropske zadeve in poznavalcev tamošnjih razmer izredno skeptični.

(Konec na 5. strani.)

PREMIER STALIN MENI, DA VOJNI HUJSKAČI NE BODO USPELI

O Stalinovem intervjuju z angleškim časnikarjem Alexandrom Werthom, kateremu je za sovjetsko in svetovno javnost povedal svoje misli o položaju, se še razpravlja. Bilo je potrebno, da je to storil.

Najvažnejša je njegova optimistična izjava, da vojne ne bo, oziroma je ne pričakuje.

Nikjer ni za vojno (proti Rusiji) toliko hujskanja, kot v Zed. državah, je dejal Stalin, a smatra, da ne bodo uspeli. In res je v naši deželi silno veliko vojnega vpitja in to ne samo v reakcionarnem tisku, ampak tudi v zbornicah, v radiu, na shodih, v par veteranskih organizacijah in tudi v cerkvah.

Stalin se je nekoliko pomudil pri vzrokih. One, ki kličejo svet pod orožje proti Rusiji, je označil za reakcionarne.

Onim v Ameriki in Angliji, ki delujejo za zgraditev "železnega obroča" okrog Sovjetske unije, je dejal, da se jim napor ne bodo posrečili.

Na vprašanje o atomski vojni je poročevalcu odgovoril, da atomske bombe same na sebi vojne ne bi mogle odločiti. Sedaj so sicer še monopol Zed. držav, a ne bo dolgo, ko jih bodo imele tudi druge dežele. Glede ali je mogoče z atomskimi bombami vojno odločiti ali ne, se mnogi s Stalinovim mnenjem ne strinjajo.

Na vprašanje, ali je možnost za spravo in sodelovanje med zapadnimi (kapitalističnimi) silami in Sovj. unijo, je dejal, da po njegovem mnenju je to mogoče, in da kar se USSR tiče, od nje ne bo zaprek za vzajemnost in mir med deželami.

Glede ameriških čet na Kitajskem je odgovoril — istotako na vprašanje, da res tvorijo možnost za nevarnost svetovnemu miru. Čiang Kaišek, ki ga podpiramo na Kitajskem ter oborožujemo njegovo armado, postane lahko opasen miru na sovjetskih mejah. In ako začne Sovj. unija podpirati kitajsko komunistično armado kakor naša vlada podpira Čiang Kaiškovo, bo to pomenilo posredno ali pa neposredno vojno ne le med Kitajci ampak med ameriško in sovjetsko silo na kitajskih tleh. In potem še marsikje. Izjava, da se bodo Japonci v prihodnji vojni borili v ameriških uniformah, ni tako prazna pretnja kot se komu zdi.

Vseeno — Stalin je svetu povedal, da vojne še ne pričakuje in da si jo svet ne želi. Sovj. unija prav gotovo nima vzroka, da jo bi ona iskala, ker ji je prejšnja povzročila preogromno škodo. Zna pa biti tudi ona "tough", kakor Byrnes in njegova delegacija na mirovni konferenci v Parizu. Ameriški Henry Wallace in angleški Anthony Eden svarita, da biti "tough" z Rusijo ni prava taktika, ki bi vodila v mir in priporočata spremembo. Toda vzrokov za spore je veliko in bo sprava težko dosegljiva.

Le dva milijona brezposelnih

Administrator civilne produkcije Mr. Small pravi, da bo treba delavnik podaljšati, ako hočemo industrijski obrat povečati. Sedaj je zaposlenih 58.000.000 delavcev in dva milijona pa brezposelnih.

Ameriške investicije v inozemstvu

Ameriške firme so po vojni investirale samo v Avstraliji nad \$8.000.000. Vsega skupaj je udeleženi v teh podvzetjih (v Avstraliji) na novo 16 ameriških korporacij. Zelo veliko "našega" (privatnega)

Uspešen kapitalist, ki v pravičnosti ni bil uspešen

American Tobacco Company je velika korporacija. Načeljeval ji je 62-letni George W. Hill, ki je pred nekaj tedni v letovšču v Kanadi nagloma umrl.

Pokojni Hill je izjemal svojih delavcev in odjemalce svojih produktov ter delničarje. Plače je prejemal nad milijon dolarjev na leto — torej nad desetkrat več kakor pa predsednik Zed. držav. Poleg še bonus, ki mu je donasal nadaljne milijone.

Delavci in delavke v njegovih tovarnah so bile najnižernje plačane. Z unijsko agitacijo med njimi je bilo nekaj uspeha šele ko je zavalovel Rooseveltov "new deal" po deželi.

Magnat Hill si je znal (z denarjem ljudstva, seveda) pridobiti naklonjenost vsega velikega dnevnega časopisja in pa tistih magazinov, ki izmajajo v stotisoče izvodih. Samo za oglašanje svojih "Lucky Strike" cigaret je potrošil v njih in v radiu nad dvesto milijonov dolarjev. Seveda, vsoto so v resnici plačali njegovi delavci ter kadilci, kakor tudi vse njegove davke in njegovo milijonsko plačo.

Mnogokrat ga je merodajna zvezna oblast zaradi zavajalnega, pretiranega oglašanja skušala prijeti, a ni imela sreče, ker je imel pokojni Hill pač "velike" zveze.

Tak je naš "free enterprise". Ako hoče kdo izmed tistih, ki še verujejo vanj, poskusiti, kaj to pomeni, bo zlahka in razočarano uvidel, da to, kar se sedaj označuje za "svobodno podjetništvo", je v resnici monopol male skupine magnatov, proti katerim malim ribam ni več mogoče uspešno konkurirati. Zato so mali podjetniki vseh vrst, če dalje bolj potiskani med nižji "srednji razred" in mnogi pa med delavstvo, ali kot pravimo po socialistično, med proletariat.

nega ameriškega kapitala je bilo poslednje mesece vloženega v Junžnoameriško Unijo, največ v zlata in diamantna polja, in pa v nasade gumija.

Dalje se ves naš kapital trudi dobiti za svoj privatni monopol Kitajsko, Filipine pa že ima v pesteh.

Kadar pride do konfliktov, bo nam treba te vlože pred ljudstvi prizadeti dežel, ali pa pred tujimi konkurenčnimi deželami, braniti pred pretvezo, da se gre za protektiranje "ameriških interesov". Resnica kajpada je, da ima te milijonske vlože po svetu le mala skupina ljudi — ista skupina, ki poseduje tudi tukajšnja bogastva.

KOMENTARJI

Zbira in presoja urednik

V New Yorku se je unija pristanških delavcev pred par tedni odločila, da ne bo nalagala na ladje blaga, ki ga je UNRRA namenila Jugoslaviji, dokler ne bo popravljen zločin, storjen nad ameriški letalci v Titovi deželi. Ta unija se imenuje International Longshoremen's Association in pripada k AFL. Vodi jo irski politik, ki je njen glavni in nedvomno je iniciativo za ta "maščevalni" korak on podvel. Poslovodeči državni tajnik Wm. L. Clayton je odboru unije tolmačil, da spada politika odnošajev z drugimi deželami vladi, ne kakoli posamezni organizaciji in ob enem pojasnil, da je Jugoslavija pristala "povoljno" v ameriške zahteve. Tako je odbor omenjene unije svojo prepoved dne 25. septembra ukinil in blago se sme na ladje, namenjene v Jugoslavijo, zopet nalagati.

V Francovi Španiji se je dogodilo, da so bili ameriški letalci zbiti na tla že med vojno. Toda uniji, ki je ustavila pošiljave v Jugoslavijo, ni prišlo niti na misel, da jih bi ukinila tudi fašistični Španiji. Je pač razlika s kom si. Jugoslavija je protiklerikalna, v Španiji pa je pod vodstvom Franca klerikalizem v sedlu.

UNRRA je kupila v Novi Zelandiji dva tisoč ton konjskega mesa za razdelitev gladnim v Evropi. Nekaj ga je dala preživati v kositarne škatle, drugega pa nasolila. V Zed. državah so v par bolnišnicah začeli streči pacientom s konjskim mesom, ker govejega ne morejo dobiti. Ko so šli potem reporterji pogledati v držaje hotele in boljše restavracije v Philadelphiji, Washingtonu, v Chicagu, New Yorku itd., so ugotovili, da je v njih najboljših mesnin kolikor si jih kdo želi, le visoko plačati jih je treba. To seveda

ni nobeno novo odkritje, ker je v razredni družbi že od nekdaj tako.

Dr. Vladimir Maček je reporterjem v New Yorku pravil, da se ljudstvo v Jugoslaviji za Trst le malo zanima, toliko bolj pa kipi želje strmoglaviti Tita. "Ampak na revolucijo sedaj ni misliti," je dalje tolmačil Maček, "ker bi bila v sedanjih razmerah, ko so še ruske čete na Balkanu, samomor." Ko so ga vprašali, če je v zvezi z našim državnim departamentom, je rekel, da tega ne bi zanimal. Ampak ni hotel — ali pa ni smel povedati, v kakšnih "zvezah" je in kaj mu naši diplomati obljublajo, ako sploh kaj. Značilno je, da ko je vladal Hrvaško "poglavnik" Pavelić, je Maček z njim kar dobro izhajal. In iz tega je bilo že takrat sklepati, da tudi s Hitlerjem in Mussolinijem, katerima je Pavelić služil. A sedaj pa je dr. Maček kar naenkrat velik "demokrat", skuša z daljeve strmoglaviti Tita in obnoviti "neodvisno" hrvaško državo, v kakršni so Hrvati živeli pod Pavelićem in njegovimi fašističnimi zavezniki.

Sumner Welles, ki je bil pod Rooseveltom državni podtajnik in znan vsi diplomaciji po svetu, je dejal v svojem govoru po radiu, da je ameriški prestidž po svetu vsled Wallaceovega Trumanovega incidenta, v katerem se je šlo glede naše vnanje politike, silno trpel. Kajti v glavnih mestih so prišli v dvom, kakšna sploh je naša vnanja politika, kakšna bo, če Byrnes resignira in kaj sploh so naši pravi nameni v Evropi in v Aziji. O namenih ni težko uganiti, ker dejstva potrjujejo, da se naše zasedbene oblasti in naši diplomatični zastopniki najraje družijo s konservativnimi krogi. To ni nič čudnega, kajti čemu se bi plačati jih je treba. To seveda

AMERIŠKI PROGRESIVCI NE VEDO KAM BI SE SEDAJ OBRNILI

Kongresne volitve so blizu in tako imajo politične sestanke tudi liberalci in progresivci, ne samo prvaki demokratske in republikanske stranke.

Na svoji konferenci minulo soboto v Chicagu so progresivci razpravljali največ o svojih neuspehih in zmotah. Priznali so, da je bila njihova zmota posebno to, da so svoje gibanje vedno gradili okrog ene osebe, ki jim je bila voditelj in simbol. Pred leti n. pr. jim je bila taka oseba pokojni senator LaFollette. Potem je postal progresivni "blok" družba "free lance" politikov, ki so vlekli vsak svojo politiko in ne redkokdaj nastopili proti torijem enotno.

Sele ko je bil izvoljen za predsednika F. D. Roosevelt in označil "new deal" za svoj program, je prišlo med progresivce spet nekaj življenja in skupnosti. Toda ko je začel Roosevelt že par let pred svojo smrtjo nadomeščati "newdealovce" s konservativci in toriji, in ko jim je končno porinil za podpredsednika Trumana namesto Wallacea, so progresivci znova uvideli, da je graditev gibanja na eno osebo negotova in zelo riskirana taktika. Sedaj razmotrivajo, ali naj jim bo v bodoče taka oseba Henry Wallace, ali pa bi bilo boljše, da se združijo na političnem polju v trdno organizacijo, s skupnim programom. Le na tak način ostanejo progresivci trajno gibanje neglede kaj se zgodi s posamezno osebo.

Milburn P. Abers, ki je bil na njihovi konferenci, pravi, da je velika hiba ameriških progresivcev i to, ker se toliko prerekajo o komunizmu. Mnogih je strah Rusije in boje se, da bodo tukajšnji komunisti kontrolirali njihovo miselnost, oziroma da čim postane progresivec delaven na socialnem in političnem polju, dobi pečat "komunista" ali pa "sopotnika" na svoje čelo. Abers je progresivcem dejal, da ako žele pobijati komunizem, bodo uspeli le, če grade demokracijo za uspešen instrument reševanja socialnih vprašanj na demokratičnem temelju.

Velika hiba ameriških progresivcev je tudi to, da so "negativni". Vedo, česa nečeto, ne pa kaj hočejo. In zato so v zadregi. Časi so resni, a oni se ne morejo zediniti, ne s kom, ne kam in ne kaj bi.

Dva problema, ki sta najbolj zavožena

Izmed vseh notranjih problemov te dežele sta živilski in stavbinski najbolj zavožena. Oba po krivdi profita lačnih glavarjev "svobodnega podjetništva".

Predsednik unije klavniških delavcev Ralph Helstein (CIO) pravi, da je tu čas, ko bi ameriško ljudstvo moralo misliti na prevzem mesne industrije iz rok privatnih lastnikov in jo socializirati, ker le tako bi jo bilo mogoče obratovati v interesu konsumentov namesto kot dosedaj, ko se jo vodi samo s stališča čimvečjih profitov za privatne lastnike.

Ralph Helstein je imel z drugimi odborniki unije vred velike prilike, da je med vojno in pozneje obratovanje klavniške in mesne industrije v splošnem lahko dobro preštudiral. Tako je prišel do sklepa, da le ako se jo socializira, bo obratovala takole, da bo koristno za ljudstvo, če pa za malo skupino industialnih magnatov, bankirjev in prekupecev.

Socialisti so delovali za tako rešitev že pred mnogimi leti, ko

je sloviti pisatelj Upton Sinclair napisal o klavniški industriji (za predmet si je vzel čikaško, ki je največja v deželi) knjigo z naslovom "Jungle." Bila je v onih dneh največja senzacija. In ker tudi kongresniki ter milijonarji jedo meso, so sprejeli postavke za vladno kontrolo v klavnicah, da se je uvedlo v nje snago, higijeno in pa preprečilo pošiljati na trg pokvarjene mesnine.

Daljši tiste postavke ne sežejo. Zato lahko klavnice s svojo močjo za privatni profit svobodno razpolagajo in kadar se jim zdi, pa ustvarijo umetno pomanjkanje. To so storili tudi v minulih par tednih in obetajo, da bodo mesnice po deželi napol prazne najmanj do prihodnjega februarja.

Kaj je vzrok? Cene so prenižke, torej naj se odpravi OPA saj kar se kontrole nad cenami mesa tiče! In v mesnicah po deželi so dobili lastniki peticije, na katere se naj odjemalke podpisajo za odpravo OPA, ako nečjo biti v vrstah, čakati in potem vseeno oditi iz mesnice praznih rok.

Poljedelski tajnik Anderson pravi, da ni bilo v tej deželi na razpolago še nikoli toliko klavne živine kot jo je sedaj. In pridelek je bil v splošnem dober, pa imajo živinorejci krme in se jim ne mudi z živino na klavniške semnje. Mesarski magnati pa so zadržani za vso to umetno uprizorjeno afero. Tednik "Labor" v Washingtonu, ki ima običajno zelo dobre podatke, ugotavlja, da sedanji mesni "black market" ni v posesti raketirjev Caponijevega tipa, pač pa pod kontrolo "legitimnega biznisa". K temu dodaja, da je justični departament uvedel preiskavo vsled zarote — namreč vsled umetno vprizorjenega pomanjkanja mesnin — že v tri sto korporacijah. Poleg so nad njimi tudi davčni preiskovalci. A kot običajno, take preiskave navede iztaknejo le nekaj malih krivcev, veliki se izmuznejo vsled vpliva in zaščite, ki jo imajo.

Enako škandalozno početje se uganja in stavbinski industriji. Reaktorji so dali postaviti nekatere hiše samy napol, da jih tako

čim več prodajo sedaj, ko imajo žetev. a kupci morajo potem čakati po cele mesece, predno so dogotovljene sate "toliko, da se morejo seliti vanje. Urad, ki ima opraviti s preiskavanjem pri aplikantih za vladno jamstvo posojil na take nove hiše, pravi, da je mnogo tako površno spravljenih skupaj, s tako slabim materialom, da posojil sploh odobriti ni mogel.

Ampak ker kontraktorji in reaktorji (zemljišni špekulanti) ne grade hiš zato, ker stanovanj manjka, ampak zaradi svojega dobička, skušajo iztisniti iz ljudstva čimveč za čimslabše blago. S tem ubijajo stavbno industrijo, ki bi po vojni morala imeti največjo nalogo — namreč zavzeti se za potrebe ljudstva v prvi vrsti in šele v drugi za primerne dobičke, namesto da znašajo po 30 do 50 in v nekaterih krajih celo več odstotkov. A ker tudi tu ni nobene prave kontrole, je pač tako kot je. In kadar se bodo dobičkarji uleteli in ne bo več trga kot je sedaj, pa pride nova depresija. O tem ni nobenega dvoma.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor.....Frank Zaits

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00. Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.

Telephone: ROCKWELL 2864

Patriotizem svobodnega "podjetništva" pozna samo dobičke — in to tudi po vojni

Sedanega kongresa je sicer že konec, ne pa še njegovih odsekov. Preiskujejo in razgaljujejo medvojni graft.

Tako n. pr. se je posebni kongresni odsek lotil preiskovanja dobičkov ladjedelnic, katere se je zgradilo med vojno na stroške naših takratnih vojnih bondov, z apeli, da naj jih kupujemo toliko, "da bo (nas) bolelo," a med tem so vladni organi pogazili vsa obljubljanja pokojnega Roosevelta, ki je dejal, da v tej (v drugi) svetovni vojni ne bo novih milijonarjev.

Izkazalo pa se je — ne šele v tej preiskavi o ladjedelnicah, temveč tudi v mnogih drugih, da so profitarji prav tako prežali po vojnih dobičkih, kakor pod kapitalističnim sistemom še v vsaki prejšnji vojni.

Preiskava glede ladjedelnic je le dokazala gnulobo in koruptnost kapitalizma te dežele.

Na primer, v nji je bilo dokazano — dasi se ne bo nikomur nič zgodilo zaradi storjenih goljufij — da ako si bil blizu kakšnega mogočnega, ki je imel opraviti z oddajanjem vojnih naročil, si med minulo vojno prav lahko obogatel, tudi ako nisi imel nobenega kapitala.

Saj tako je razvidno iz ugotovitev kongresnega odseka, ki pravi, da je nekdo (ime seveda je v podatkih točno navedeno) napravil z vojnimi naročili nad dva milijona dolarjev dobička, ne da bi vložil v "svoja" podjetja več kot ŠEST STO dolarjev svojega denarja.

Fabrike mu je namreč zgradila vlada in mu jih opremila. Plačala mu je z našimi bondnimi posojili vse stroške in pa omenjeni profit.

To je kajpala le majhen "škandal", dasi je dva milijona za 600 dolarjev vložbe vendarle stvar, radi katere bi moral nekdo v ječo. Ampak v Washingtonu znajo najprvo le igrati za čimvečji graft, nato preiskovati in tako nas — davkoplačevalce, kar pomeni ljudi, ki delajo — izžemajo le še toliko več. Ni čudno, da se pogrezamo v inflacijo!

V isti preiskavi je bilo dognano, da smo plačali v od zvezne vlade zgrajenih ladjedelnicah, ki so bile izročene v obrat potem privatnim družbam, dobičkarjem okrog \$360,000,000 profita. In to ne samo toliko profita temveč jim dali tudi milijone dolarjev za plačo, kar se je vladi vpisalo med stroške. Plačo pa so vlekli v marsikakem slučaju ne samo "gospodar" obrata temveč tudi njegova žena, sinovi, hčere in razni drugi sorodniki, ne da bi storili za cent vrednega dela.

Kongresni odsek, ki je preiskoval te ladjedelniške družbe, je nadalje ugotovil, da se je vlado goljufalo vsekrižem, da so razni advokati, v službi teh papirnatih korporacij, služili po par sto tisočakov na leto in da je bilo veliko materiala toliko pokvarjenega vsled neodgovorne kontrole in površnosti, da je ljudstvo tudi pri tem za stotine milijone dolarjev na škodi.

Ralph E. Casey, odvetnik glavnega vladnega računskega urada je kongresnemu odseku dejal:

"Še nikoli ni tako majhna skupina ljudi s tako majhno riziko napravila tako ogromnih profitov kakor sedaj."

"Dalje je še tole dodal: "Vse te neupravičene medvojne izdatke bomo plačevali še dolgo (v obliki vse sorte davkov) ne samo mi temveč tudi naslednje generacije."

Mar nismo v tem listu neprenehoma trdili, da vzlic spoštovanju ki smo ga imeli do pokojnega Roosevelta, njegova zagotovila, da v "tej vojni" ne bo nihče obogatil na "stroške vojne" nič ne veljajo?!

V kapitalistični družbi ne more biti drugače, kot da eni v vojnah umirajo, drugi pa bogate.

Neglede, kako je Roosevelt imel v svojih načrtih ideale v ospredju, ljudje, ki so se ga oklepali, prodajali bonde in oddajali vojna naročila, pa so mislili na denar. In sedaj s preiskavami trošimo le še nadaljne tisočake, ne da bi mogli od goljufov, izkoriščevalcev in lažnih patriotov sploh kaj iztirjati.

Židom obljubljena dežela jim je zaprta z devetimi pečati

V obrežja Palestine prihajajo "tihotapske" ladje, na katerih je po šeststo in tudi do poldrug tisoč beguncev. Natrpani so v takih plovilskih skatljah kakor užgalice.

Njihov cilj je kraj, kjer se jim ne bi bilo treba nikogar bati.

Te begunci židovske vere so večinoma iz Poljske, iz Nemčije, iz Slovaške, Rumunije in iz drugih takih krajev, kjer se jim tudi po osvoboditvi ne obeta nič boljšega kakor pod Hitlerjem.

Židom je angleška vlada že v prvi svetovni vojni obljubila Palestino za njihovo domovino, ki je bila pred dolгими stoletji njihova, a so jo v vojnah izgubili ter se razkropili po svetu. Dasi je proti njim vedno veliko sovraštva in progovov, se je organiziran antisemitizem pričel s histeričnim zamahom šele pod Hitlerjem.

V tretjem rajhu so Židom vzeli vse in jih na stotine pokončali v ječinskih logorjih. Njihovo trpljenje je bilo nepopisno. Po vojni se položaj zanje ni veliko izboljšal. Imovine večinoma niso dobili nazaj, niti ne služb, zato so ostali v taboriščih. Zanje skrbe zavezniške dežele, največ UNRRA. Na Poljskem tudi po vojni niso varni, in kdor izmed njih le more pribežiti v ameriško cono v Nemčiji. Od tu si prizadevajo priti v Palestino. Imajo organizirano izseljevalno akcijo, toda Angleži so za stražo postavili ob obrežju bojne ladje in čete, da jim zapro pot v sveto deželo.

POMOČ UNRRA, DEŽELAM NA BALKANU, je bila velika. Kar se Jugoslavije tiče, jo je priznala in se zahvalila zanjo, z naglasom, da si jo je vsled svoje odpornosti okupatorjem zares zaslužila. Gornje je tovor, poslan balkanskim deželam skozi Milan v Italiji. Koliko ga je izmed takih pošiljatev ostalo tam, je bilo v tem listu že večkrat poročano. Pred par tedni pa so newyorški pomoški delavci, pripadajoči k AFL, zaključili, da tovara v pomoč Jugoslaviji ne bodo več zlagali v ladje, ker je dala zbiti dva naša letalca na tla. Oziroma je tisti ukrep izvršil diktator unije na svojo roko. To je napravilo nekaj nevšečnosti v našem državnem departmentu, ki je unijskega magnata opozoril, da so vnanje zadeve stvar vlade, ne pa kake unije. Minuli teden se je unija "premislila" in spet začela nakladati tovor, namenjen Jugoslaviji.

KATKA ZUPANČIČ:

IVERI

Zelena barva, barva upanja

Kakor ima judovski ali krščanski svet svojo prvo ženo Evo, tako je imel tudi grški poganski svet svojo prvo ženo, samo da ji je bilo ime Pandora. Ta tudi je izšla iz rok božanstva, ustvaril jo je namreč sam Zeus, bog vseh bogov. In kakor po Evi, je tudi po Pandori prišlo vse zlo na svet.

Iz starogrškega bajoslavlja nam je znano, da je Pandora dobila v vrstvo neko tesno zaprto skrinjico polno skrivnosti. In strogo ji je bilo naročeno, da je ne sme in ne sme odpreti. Kako je s človeško naravo, pa vemo: bolj ko je kaj prepovedano, bolj je mikavno. To drži tudi obratno. Spinače n. pr. bi se najbrž nihče ne branil, ako bi se tako vneto ne priporočali. Ako bi jo prepovedali, bi se nemara trgali zanjo. Tako je z vsem.

Kakor vemo, je stroga prepoved Pandorino radovednost le nabrusila. Komaj pa je le nekoliko privzdignila pokrovec, frrr, zleteli so ven vsi dotlej nezna ni križi in težave, boleti in nadloge, slabosti in sploh vse, kar je posihal tlačilo in gnvalo človeški rod.

Človek, vidite, je že od vsega početka moral imeti svojega grešnega kozla, na katerega je lahko zvrtael vso krivdo za svoje nedostanke in neprilike. Tako i stari Grki. Vendar pa niso svoje Pandore tako strošno očrnil in obremenili, kot smo mi svojo Evo. Kajti šteli so ji v zaslugu, da je pri vsi svoji nespameti ohranila svojemu potomstvu vendarle nekaj dobrega in za življenje neobhodno potrebnega, namreč upanje...

Upanje, zelena drobcena stvarca ji je še rano izseljevalno akcijo, toda Angleži so za stražo postavili ob obrežju bojne ladje in čete, da jim zapro pot v sveto deželo. To počno zaradi Arabcev. Oni nečesto Židov in Angliji groze z odporom arabskih dežel, če jim prihajanja v Palestino ne ustavi. Sedaj je v nji okrog 600,000 Židov in nad milijon Arabcev.

Jasno je, da je Angliji to vprašanje več kot neprijetno, a Arabcem se noče zameriti, ker vsled svoje pozicije v Sredozemlju potrebuje njihove naklonjenosti. Toliko več pa se je zamerila Židom, ki ugotavljajo, da je snedla svojo obljubo.

Židje bi radi Palestino obnovili za svojo državo, da bi imeli na svetu kraj, v katerem se bi počutili doma. Sicer Palestina ni dežela prosperitete in brez zunanje materialne pomoči bi Židje v Palestini težko izhajali. Torej čemu se ne bi rajše selili kam drugam, kjer je več pogojev za preživljanje? Prostora na svetu je še veliko, n. pr. v Braziliji, v Kanadi, Zed. državah, Avstraliji itd. Večinoma bi šli najrajše v Zed. države in mnogo jih je med vojno in po vojni res prišlo sem. Toda mi imamo glede priseljavanja stroge zakone, ki se jih tudi izjaja.

Niti niso Židje dobrodošli v drugih prej omenjenih deželah. Tako je zanje Palestina še važnejša kot bi bila drugače. Toda ako se ne dobi pristanka Arabcev, bodo Židje ostali nezaželeni celo v svoji predavni biblijski domovini.

Anglija bi ta problem morda nekako rešila, ako bi tudi ameriška vlada hotela prevzeti nekaj odgovornosti. A v Washingtonu kažejo naprčam židovskim zahtevam po Palestini veliko naklonjenosti, a proti Arabcem se naši merodajni državniški nečesto postaviti. Židje v evropskih taboriščih pa tarnajo, ker se počutijo tudi od zmagovitih zavezniških dežel zapuščene in zavržene.

Račun SANSe za julij in avgust 1946.

Bilanca dne 30. jun. 1946 \$8,593.51

Dohodki za politično akcijo:

1. Detroit, Mich.	\$ 100.00
18. West Newton, Pa.	14.80
12. West Aliquippa, Pa.	19.00
18. Sheboygan, Wis.	1.70
22. Midway, Pa.	20.00
24. Virden, Ill.	3.77
25. Chicago, Ill.	21.00
27. Arcadia, Kans.	1.00
39. Cleveland, O.	200.00
48. Cleveland, O.	229.70
49. La Salle, Ill.	3.50
56. Milwaukee, Wis.	200.00
59. Brooklyn, N. Y.	25.00
61. Indianapolis, Ind.	60.00
66. Library, Pa.	50.00
67. Los Angeles, Calif.	12.00
73. Herminie, Pa.	2.00
74. Sheboygan, Wis.	1.00
86. Elizabeth, N. J.	6.00
88. Brooklyn, N. Y.	2.00
91. Chisholm, Minn.	21.00
100. Wilkes-Barre, Pa.	2.00
101. Greensburg, Pa.	7.75

Nabrano med delegati

in gl. odborniki ter go-

stopni na konvenciji SNPJ

800.00

Skupne SANSeve podruž-

nice, Pueblo, Colo.

75.00

Društ. Novo mesto št. 12

VPZB, St. Catharines,

Ontario

22.50

Društvo št. 388 SNPJ,

Star City, W. Va.

3.25

Društvo št. 182, SNPJ,

Gilbert, Minn.

2.50

Agnes Gross, Chicago, Ill.

2.00

Skupaj \$1,908.47

Skupaj s prenosom \$10,501.90

Izdatki:

Najemnina urada	\$ 100.00
Razsvetljava	2.00
Čiščenje urada (3 mesece)	10.50
Uradne potrebščine	28.89
Plača tajnika (9 tednov)	178.20
Plača pomoč. (9 tednov)	290.25
Poštnina	104.53
Telefon in telegrami	63.11
Klizeji	24.74
Davek socialne zaščite	16.90
Dohodninski davek od plač	31.20
Naročnina	5.00
Tiskovine	66.50
Klizeji	24.74
T & T bulletin	46.00
Casopisi (knjige, revije)	3.36
Stroški deputacije v	
Washington, D. C.	216.48
Shodi	121.30
Seja Združenega odbora	253.19
Subvencija	2,000.00

Skupni izdatki iz politič-

nega sklada \$3,562.15

Bilanca v banki 8-31-46

(politični fond) \$6,911.34

Ročna blagajna 28.49

Skupaj \$6,939.83

Bilanca religne računa 128.00

Sklad mlad. bolnice \$100,621.41

Poslano HBZ za hrv.

bolnico, pomotoma po-

slano SANSe 25.00

Skupaj \$107,664.24

Pregled:

Skupni dohodki za politično akcijo

SANSe od 6. decembra 1942 do 31.

avgusta 1946 \$ 82,156.01

Skupna izplačila v isti

dobi \$75,216.18

Preostanek \$ 6,939.83

Skupni dohodki za po-

možno akcijo od 1.

okt. 1944 do 31. avg.

1946 \$119,628.25

Izplačano pomož. akciji 119,500.25

Preostanek 31. avg. '46 128.00

Mirko G. Kuhel, tajnik.

Vincent Cankar, blagajnik.

Chicago, Ill. 19. sept. 1946.

JOŠKO OVEN:

RAZGOVORI

Resignacija Henrya Wallacea ni menda nikogar presenetila. Čudno je, da je mogel toliko časa vztrajati! Skupina ljudi, katera tvori Trumanov ministrski kabinet je po kakovosti in mišljenju vredna sedanjega režima v Washingtonu. V nji ni prostora za človeka Wallaceovega kalibra. Zalostno je samo to, da je z Wallacejem odšel zadnji človek, kateri je še predstavljal F. D. Roosevelta. Meddžingisti, ruso-fobi in reakcionarno staro gardo je ob odhodu Wallaceja zavladalo veliko veselje. Sedaj, ko je Truman čvrsto na strani "tough with Russia boys", ter ima Byrnes prosto pot v Parizu in v ozadju atomske bombe in največji mornarico na svetu, se gotovi ljudje vprašujejo — "čemu čakati?"

Ali tudi v Zed. državah je še dovolj pametnih ljudi. Ne samo, da razumejo, da vojna z Rusijo bi bila strašno krvava in tudi ni prav nobenega vzroka za tako blaznost. Kar se meni zdi posebno smešno je, da je precejšnje število takozvanih liberalcev in bivših levicarjev, kateri danes trobijo v džingoiščni rog.

Se bolj čudno je v Angliji. Do čim delavski Bevin pridno pomaga Byrnesu v "though with Russia policy", katera mora končno dovesti v vojno, se je oglašil torij, Anthony Eden, ter zahteval, da naj Anglija ustavi Byrnesa v njegovem izzivanju Rusije, ali naj se pa odstrani iz ameriške skupine. Da, Henry Wallace je napravil Ameriki in svetu veliko uslugo s svojim pismom predsedniku Trumanu ter s svojim govorom v New Yorku.

Kot smo čitali v ameriških dnevnikih, je bil vseslovanski shod v New Yorku velik uspeh. Čitali smo tudi, da je bilo ime Henrya Wallacea ter senatorja Pepperja sprejeto z veliko ovacijo, ime državnega tajnika Byrnesa pa izžvižgano. Slovanskim zastopnikom na tem kongresu, kateri so bili v večini delavci, pač ne more nikdo zameriti njihovega nagnjenja. Omenjeno je bilo tudi, da zastopniki iz Jugoslavije za ta kongres niso dobili od ameriškega poslanstva v Beogradu za to potrebno vizo.

Zelo velika novica v pretečenem tednu je bil odgovor Stalina na pismena vprašanja angleškega časnikarja Aleksandra Wertha.

Ta vprašanja, katera so vsebovala precejšnje število točk in krila povprečno vse kar je danes na dnevnem redu v našem buržvaznem časopisju, so bila poslana direktno Stalinu—in na katera je on odgovoril točko za točko. Na vprašanje, če on veruje na resnično nevarnost nove vojne, o kateri se danes toliko govori, je odgovoril: "Jaz ne verujem v resnično nevarnost nove vojne. Hrup delajo gotovi vojaški in politični poizvedovalci in pa nekaj pristašev civilnega uradništva, katerim je ta sunder potreben za strašenje naivnih politikantov in s tem pomagajo pri dobivanju koncesij, ter da s tem preprečijo znižanje vojaškega budžeta." Vprašanja in odgovori so obširni in o njih ne bom tukaj razpravljaj. Omenim samo, da so prišla pravočasno.

Pri nas Kot je že navada po vsaki vojni, se tudi sedaj vrši senatna preiskava o vojnih dobičkih. V koliko bodo te razprave koristile sedaj, ko je že prepozno, se ne ve. Ali razpravlja se vseeno. Na dnevnem redu je sedaj mornarica.

Listi, kateri obširno pišejo o tem, pripovedujejo o ogromnih dobičkih. Omenja se slučaj, kjer je neki posameznik s šesto dolarji kapitala napravil dva milijona dolarjev dobička. Ta je bil v resnici zelo dober patriot. Sledi dolga vrsta drugih, kateri pridejo na vrsto. Eden teh je znani graditelj tovrnih ladij — Henry J. Kaiser. Omenjeno je, da je bil kapital te tvrtke \$2,000,000. Profit — \$185,000,000. Ali kot pojasnujeta Kaiser in njegov sin, katera se nahajata sedaj v Washingtonu — je njih tvrtka v resnici napravila izgubo. Dva milijona investicije, sto-

petinosemdeset milijonov dobička — v resnici je bila izguba trinajst milijonov. Jaz nisem nikdar bil posebno močan v številkah in računstvu — in teh kompliciranih številk tudi sedaj ne razumem. In menda jih tudi senatni preiskovalni odbor ne razume.

Vse te in podobne škanđale se bo porabilo v tekočo senatno in kongresno kampanjo. Naši unijski voditelji so že zopet na delu za razne demokratske in republikanske kandidate — s starim geslom "nagraditi prijatelje in poraziti sovražnike!" Delavsko politično gibanje ni bilo še nikdar na nižji stopnji kot se nahaja danes — od kar se je pojavil revolucionarni pokret v tej deželi.

Kdo ve? Lahko se pripeti, da bo potreba pred predsedniškimi volitvami 1948 postala tako velika, da bo mogoče organizirati resnično, močno, delavsko, napredno stranko, kjer bo vrsta za vse, kateri verujejo v mir in pravo demokracijo, kjer bo imelo tudi delavstvo besedo, ter kjer bo mogoče tudi socialistično delo.

Naše gibanje Sedaj, ko so minile konvencije in se bliža hladnejše vreme, je ponovno prišel čas večjega društvenega dela. Mladi naši fantje so v večini zopet doma, se tem se je prilika za naše pevске in dramske zборе zboljšala. Priznati je treba, da vojna phihoza še ni minila ter da je v našem društvem življenju še vedno veliko utrujenosti. Se posebno neprijateljstvo naše vlade napram stari domovini je napravilo na naše ljudi zelo mučen vtis, ki ni nič razveseljiv. Ali naše delo mora naprej! Kajti v časih, v katerih živimo, so preretno za pasivnost in dolžnost je vsakega izmed nas, da delamo s podvojenjo močjo.

Treba bo poživeti naše soc. klube, ter kjer je mogoče, ustanoviti nove. Proletarec mora ostati na dobri finančni podlagi, kajti v draginji, v kateri se nahajamo, ne smemo zaiti v dolgovce. Zato je potreba še posebno posvetiti to jesen in zimo našemu listu ter koledarju, kateri bo letos kot je bil v prošlosti, prvovrsten. Če je mogoče v našelbinah prirediti kakšno priredbo v prid Proletarcu — bomo pri listu zelo hvaležni. Vsaka naročnina ter vsak dolar, kateri je poslan listu, bo v prid nas vseh. Proletarec ima veliko prijateljev, kateri se nahajajo od Atlantika do Pacifika. Zato smo trdno prepričani v veri, da bodo z nami v bodočnosti kakor so bili z nami v prošlosti. Naš list bo imel še dolgo življenje.

Veliko dijakov — mnogo prometa

V ameriških šolah vseh vrst je sedaj okrog 26 milijonov dijakov, ki pomenijo za trgovino in obrt okrog štiri milijarde dolarjev dohodkov na leto.

Tole mi ne gre v glavo?

Kako to, da imenujemo države, ki so v sovjetskem bloku, za satelitke, one, ki capljajo za Byrnesom in Bevinom pa za zaveznice, to mi nikakor ne gre v glavo! Mar ne bi prva označba pristojala veliko bolj deželam, ki jih kontrolirata ameriška in angleška vlada, namesto za Čehoslovaško, Poljsko in Jugoslavijo?

PRIPovedni DEL

FRANČEK BOHANEC:

Lokomotiva je zatulila

Devet minerjev in minerka Olga so križali gozdna pota ponoči in podnevi. Spletali so ceste v nepreglednih Krimskih gozdovih s stezami okrog Borovnice vse do gričastih gmanj pri Rakeku. Prepotena ramena jim je pripogibal k tlom zeleni ekrazit, omotane žice in prožilci. To je bilo njihovo orodje pri miniranju prog, mostov in cest. Največ materiala pa je natovala mula.

Mula je kakor človek. Povsod poslušno sledi. Vse prenaša brez godrnjanja. Vzpenja se po strmih skalovju. Prisluskuje sovražnikovim korakom in razvoljavo njihove naklepe. Ponoči se ozira v zvezdano nebo in si z minerji vred želi, vrniti se v zaledje. Tam se zavali pod jabolani ali pa v seno v skednju in se odpočije za novo pot. Mula je kakor dober človek — zvest spremljevalec partizanov na najnevarnejših poteh. Mula je za minerje zlato.

Popolne so se odpravili. Miner Stefan je prešel vlažne zaboje, ker so bili zakopani v zemljo. Pripravil je nekaj po pet kilogramov težkih min. Zavrtel je v rokah leseno skatlo in se nasmešnil. Pogled mu je splaval preko skalnate Rakitnice v zeleno dolino, kjer se vijejo železniški tiri. Ze spomin je Stefana vznemirjal. Dve leti je bil miner — dve leti je bil njegov namen: doseči tista dva tira, ki se svetlikata v mesečni noči, se vijeta med sadonosnimi griči, rodovitnimi polji, pozdravljata hiše, zapuščata vasi in hitita proti Ljubljani.

Olga se je najbolj obremenila z ekrazitom. Njeni niso mogli ukrasti veselojke nasmeja z ustnic. Deseturni pohodi so ji bili kakor veselica. Spanje pod milim nebom in sredi sovražnikovih patrolj je ni motilo. Vse je prenesla, saj je mnogo noči prespala v snegu, ogrnjena z lahko odejo. Pri napadu na St. Rupert ji je švabobranec obstrelil roko. Legla je v zaklon, a ni opazila švabobranske zasede v rdečem zvoniku. Ti pa so namestili. Travnati kosmiči so odskakovali pred njo. Kroglo so se kot razdražene ose zaganjale v zemljo. Strel jo je zadel v roko in z desnico ni mogla več streljati, prsti so bili trdi in negibni, niso mogli sprožiti petelina. "Ekrazit se vedno lahko nosim!" je rekla komisarju, ko jo je hotel poslati v zaledje. Tako je ostala pri minerjih.

Osemnajstletni Kovač se je najtežje poslavljaj. Doslej ga nobena nevarnost ni zadržala. Kaj vlakov je obrnil, mnogo lokomotiv je prestrelil, da so potem tulile kot vol v mesnici. A danes se je strahoma oziral preko Rakitne in preko zelenih otav. Oči so mu visele na rdeči

zarji za Cerknico in polastila se ga je otožnost. Odvrgel je vrečo, pustil je ležati v travi napol razmerjeno vrvice.

Zavil je proti skednju. S skednja je prihajala pesem. Pokukal je skozi vrata. Niti opazile ga niso. Sest deklet in starejših žensk se je držalo za naslonjeno lestev ter z nogami gazilo prozene snope, kakor bi plesale. Si volasi gospodar je preresetal snope in tako so omilili proslo.

Kovač se je stisnil k Milici. Vsa nasmejana je žulila pod nogami proseno klasje. Kovač pa je bil tako resen in zamišljen. Dekleta so silila vanj z nagajivimi vprašanji. Kovač je molčal. Moral je molčati, da ni izdal svojih težkih slutenj. Samo k Milici je stopil in se zagledal v sinje oči, ki so se venomer smejale. V njih je bilo toliko otroškosti, da se je nasmešnil in odšel.

Stari Kern je prinesel deset hlebov rženega kruha. Nosil je gozdarsko obleko, ki je bil nanjo izredno ponosen. Kruh je razdelil, a se je boječi Vipavec razburil s strašnim robantanjem. Vsi so se čudili, kaj naj bi ga pičilo? Bil je jezen; le s te zavjo je spravil iz sebe, da je zanj en hlebec premalo. Saj vendar ni sam. Mulo bo vodil, ki prav tako zahteva svoj hlebec kruha. Vipavec ni preje utihnil, dokler se ni Kern vdal in oddrsl s počasnimi koraki po hlebec.

Kaj hočeš? Mula je kakor človek! Prav tako pokorno in zvesto gre z minerji v nevarnost. Mula je eden izmed njih!

Kolona se je spustila po strmi poti v dolino. V grapi je s tisočimi slapovi šumela voda. Dikalo je po trhljem listju in lesu. Potok je oblikoval kamenje. Ko se je stemnilo, je prišla kolona v dolino. Zdelo se jim je, da je tu zemlja živa, da so pršli tja, kjer je izvor težkih hribov. To so tiste velike odprtine, ki so pred tisočletji izbruhale skale.

Pred kolono se je svetlikala strojnica, za njo se je šopirila zbrojevka. Pomikali so se brez besed, vsak s svojo misijo. Ločil jih je odmik desetih metrov, vezala pa jih je previdnost, da ne bi zašli v zasedo. Vezal jih je isti cilj — do polnoči prehoditi obronek Krima, se splaziti v Brezje, prebuditi vaščane in dobiti spremljevalca do Preserja. Spremljevalec se potem lahko vrne, kajti minerji morajo sami izvršiti svojo nalogo.

Pot se je še bolj strmo dvigala, kot je preje padala. Po dveh urah so prispeli na Rakitniško planoto. Mesečna noč z bledeci sencami jih je vznemirjala. Senca — dolge kot jagnedi — so padale preko zelenih gmanj ter jih spremljale do golčave nad vasjo. Tam so zalajali psi. Minerji

so zaslutili nevarnost. Miner mora vse vedeti! Slutiti mora, na katerem griču ležijo švabobranec v zasedi, za katero rušo ščitijo švabske vojaške transporte. Vsi so obstali. Brez povelja se je odcepil prvi mitraljez, njegov pompčnik in vodnik kolone. Ta vodnik je bil "od vraga", kakor so mu vsi pravili. Splazil se je k zasedi do švabskih nog in jih prešel. Potem se je vrnil in se smejal. Stefan ga je vprašal:

"Ali smrdi po švabobrancih ali švabih, kaj?"

"Ne po enih in ne po drugih, ampak po smrdokavrah! Oboji so pomešani. Kakih dvajset jih mora biti!"

Stefan se je vgriznil v ustnice. Hotel bi jih malo požgati. Spotili naj bi se malo na begu — jih saj hladilo ne bi na tej dolgočasni planoti. Pa ni smel. Njihov cilj sta bila tista dva svetla tira blizu Preserja. Minerji so morali obiti zasedo in počakati na vlak, ki je mogel že sopihati proti Trstu. Tam bodo švabi, tam bo municija, tam bo to, kar čuva ta švabobranska banda v zasedi.

Vas so obšli v velikem ovinku. Okrog in okrog je vladala tišina. Psi so od hipa do hipa zateglo zalajali v gluho noč. Pa kaj bi bilo to čudnega. To ne more izdati minerjev! Psi včasih lajajo iz strahu ali pa iz dolgega časa. Večkrat vidijo bližino smrti in vanjo bevskajo, ali pa jih zmoti miška, ki gloda skedenje in išče po gnoju svojo hrano.

Mula je hodila prav tako previdno kot kolona. Niti ena suha vejica se ni glasno zlomila. Saj bi ne bilo dobro; švabobranec bi jih lahko opazil, jim po bližnjicah sledil ter se zasekali pred progo majhni koloni v hrbet. Vendar na to miner ne sme misliti, zanj se nekeje vije proga, po njej bo peljal okupator svoje tovore, ki jih mora uničiti. Z minerjem je že tako, da skoraj mora podcenjevati nevarnost in smrt. Na zadnje tako lahko iz vsakega grma zagrmuška. Tudi v temi je marsikaj bolj pošastno kot podnevi. Za vsako krtno lahko leži sovražnik, povsod se lahko plazi švabobranska golazen.

Miner mora vse to vedeti, a vendar ni vedeti. Slediti mora svojim naklepom in biti nezmajljiv kot temna noč, ki se je s strahotno težo zavallila na griče in je stisnila zemljo v svojih črnih krempljih.

(Konec prihodnjic.)

TISKOVNI SKLAD PROLETARCA XII. IZKAZ

ILLINOIS:
Chicago: Frank Udovich \$5; Matt Videgar \$2, F. A. Vidar \$2, Louis Hren \$2, J. Hrovat \$1.
Waukegan: Mike Miller \$5, Andrew Mozek \$2.
Cleveland, O.: Dr. John Metelko, O. D. \$10. (Poslal A. Jankovih.) Louis Kocjan \$5.
Rock Springs, Wyo.: Anton Starman \$2, I. Bozovičar 50c. (Poslal F. Remitz.)
Los Angeles, Calif.: Blaž Mezori \$2, Frank Novak 75c. (Poslal Fr. Novak.)
Mt. Harris, Colo.: Anton Dolinar \$1.00.
Dearborn, Mich.: Mary Knez \$1.35.
West Mineral, Kans.: John Marolt \$2.25.
Buhl, Minn.: R. Kovacich 50c.
Skupaj \$44.35, prejšnji izkaz \$1,098.36, skupaj \$1,142.71.

NE ČAKAJTE,

da prejmete drugi ali tretji opomin o potečeni naročnini. Obnovite jo čim vam poteče. S tem prihranite upravi na času in stroških, ob enem pa izvršite svojo obveznost napram listu

Poslušajte

vsako nedeljo prvo in najstarejšo jugoslovansko radio uro v Chicagu od 9. do 10. ure dopoldne, postaja WGES, 1360 kilocycles. Vodi jo George Marchan.

MUSSOLINIJEV SIN SI NAŠEL PRAVO MESTO.—Družina pokojnega "dučija" je sedaj vsa na svobodi, razen onih, ki jih je sam dal ugonobiti. Njegov sin Romano (drugi z leve na desno) je postal "harmonikar". Igra v gostilnah za napitnine in pravijo, da s to službo, skupaj s svojim ostalim orkestrom in pevci ter pevkami dobro izhaja.

HENRY WALLACE IN NJEGOVA POLITIKA ZA MIR IN BLAGOSTANJE PO SVETU

V borbi za ohranitev Rooseveltovih teženj je v zvezni administraciji končno podlegel tudi zadnji "mohikanec" Henry Wallace. Bil je trgovski tajnik. Pred njim je enako pod pritiskom resigniral Harold Lokes.

S tem je takozvani "new deal" docela zatopil in pot reakciji, ki hoče sveto vojno proti Rusiji, oziroma proti "komunizmu" — ali pravilneje, za obvarovanje kapitalizma in njegovega sistema, ki povzroča vojne in nešteta zla — je odprta.

Donald Bell je napisal o Wallaceu članek tik predno je resigniral iz svojega urada. Ampak ker je spis značilen, ga tu čitateljem podajamo v celoti. Glasi se:

Henry Wallace, ki velja za vođa onih "New Deal" struj, ki so bile vodeče v ameriški politiki za časa Roosevelta, je govoril v Madison Square Gardenu pred slušatelstvom, ki je bilo precej radikalno. Zelo verjetno je, da je predsednik Truman odobril njegov govor, ker ni hotel, da bi demokratska stranka izgubila navdušeno podporo delavstva.

Ko razmotrivamo o tej zadevi, ne smemo pozabljati, da je bil New Deal posledica ne morda političnih zapletljav temveč GOSPODARSKEGA POLOMA. Niti ne smemo spregledati dejstva, da je Henry Wallace sicer prvak tega pokreta, obenem pa je bil do tega incidenta tudi naš minister trgovine. On je tudi dobro znan in priznan strokovnjak na polju narodnega gospodarstva.

Ali ni verjetno, da pri njem gospodarski razlogi močno vplivajo tudi na njegovo politično mišljenje? Prav lahko mogoče je, da se boji, da bi njegove nade na permanentno blagostanje v Ameriki propadle, ter da bi utegnili naša gospodarska pot — zadnja, ki se drži svobodnega podjetništva — kot v drugih deželah tako i tu voditi do neuspehov.

Ako gledamo Wallaceov usodni govor s tega stališča, to je, ako upoštevamo, da je želel morda rešiti naše svobodno podjetništvo, mesto da smatramo, da je bil njegov edini namen udariti po Byrnesu, bomo sprevideli, da bi mnogo ljudi iz poslovnih krogov presojali ta njegov govor na čisto drugačen način. Gospodarski cilji, katere zagovarja Henry Wallace, se ne razlikujejo prav nič od onih, za katere se je skozi desetletja boril bivši državni tajnik Cordell Hull.

Naslednje letne investicije v industrijsko opremo presega jo 25 milijard dolarjev. Naš domaći trg nikakor ne bo mogel trajno prevzemati ogromnih količin blaga, ki se bo vsipalo vanj iz naših tovarov. Cordell Hull je

dobro vedel, da nam bodo tržišča v inozemstvu neobhodno potrebna in je delal na tem, da doseže znižanje trgovskih tarifov. Wallace pa je izjavil naslednje: "Nizki tarifi pri narodih, ki so upniki, so cena, katero moramo plačati za mir."

Cordell Hull in predsednik Roosevelt sta bila prepričana, da moramo najti odjemalce za svoje blago v deželah, ki so gospodarsko zaostale. Znano jima je bilo tudi, da more Sovjetska unija prevzeti od nas ogromne količine industrijskih proizvodov. Radi tega sta tudi imela v mislih politiko posojil, ki naj bi nam ta tržišča odprla.

Wallace, ki je naglasil, da ni proti Angliji, je to dokazal, ko je deloval za posojilo Angliji. Britanija je za nas velik odjemalec, katerega moramo podpreti, da gospodarsko ne propade. Toda iz ravno istih razlogov je Wallace tudi pripravljen investirati še štiri milijarde dolarjev v svrhu "industrializacije nerazvitih predelov takozvanih zaostalih narodov, s čemer bomo omogočili stabilnost na dolga razdobja, ki je mogoča le, ako se povsod dviga standard življenja. To bi pomenilo dobre posle za nas."

Naš največji tekmeč na vseh tržiščih je Velika Britanija. Ta tekmeč si je zadržal široke predelne sveta in jih drži na čim nižjem nivoju, ker je Britanija še vedno zvesta starokopitnemu prepričanju, da je razvoj zaostalih dežel in prebivalstev poguba za izvozno trgovino in industrijo.

Modernejši gospodarski strokovnjaki so drugačnega naziranja. Kadar bodo industrializirane dežele južne Amerike, Kina in Indija, bo svetovno povpraševanje tako naraslo, da bo mogla Anglija ne le vzdrževati svojo sedanjo izvozno trgovino, temveč jo celo povečati. Mi pa bi mogli obratovati s polno paro vse svoje industrije.

Toda kako naj se zvežemo s svojim poglavitnim tekmečem, ako se protivi tej naši trgovski in gospodarski politiki? In to proti deželam, ki naj bi kupovale naše proizvode? Po mojem mnenju je to gospodarsko ozadje Wallaceovega prvega govora in njegove zunanje politike. Le dobro razvita mednarodna trgovina nas utegne rešiti gospodarske krize — a cvetoča zunanja trgovina je nemogoča, ako ne dosežemo trajne izmiritve in dolge dobe miru.

Wallace tudi ve, da brez vojne ne moremo doseči političnega vpliva na Balkanu. Pred nekaj meseci je celo Byrnes govoril o vzhodni Monroe doktrini, katero bi utegnili tudi mi sprejeti pod gotovimi pogoji. Toda Wallace je proti zaprekan trgovine, in to povsod.

Znanost je pot, na kateri iščemo relativno resnico s pomočjo objektivnih zakonov.

BARETINCIC & SON

POGREBNI ZAVOD

Tel. 20-361

424 Broad Street

JOHNSTOWN, PA.

Dr. John J. Zavertnik
PHYSICIAN and SURGEON
3724 WEST 26th STREETTel. Crawford 2212
OFFICE HOURS:
1:30 to 4 P. M.
(Except Wed., Sat. and Sun.)
6:30 to 8:30 P. M.
(Except Wed., Sat. and Sun.)Res. 2219 So. Ridgeway Ave.
Tel. Crawford 8446
If no answer — Call
Austin 5700

Dušan Fortič: Tovariši, zapojmo!

"Tovariši, zapojmo! Zapojmo kakor takrat, ko nam je bila pesem svoboda!"

Danes je svoboda! Zapojmo kakor se poje v svobodi!

Sdaj je čas, zavpij! na glas svoboda je že tu pri nas...

Bazovica je prislusnila. Prek kraskih čer, prek vrtač in oval, med oljkami in bori je v pomladnem soncu plavala pesem svobode in se izgubila proti Trstu. Bazovica je doživljala svoje dneve. Doživljala je svobodo in njeno hrepeneje je bilo utešeno. Njene žrtve so bile maščevane. "Soška" je na njenih poljih priselga maščevanje. "Bazoviška" ga je izvršila. Takrat so ljudje dvigali glave: "Bazoviška je z njimi". In z njimi je pravica!

Tovariši, zapojmo! Zapojmo kot se poje v svobodi!

Avto je drvel po asfaltirani cesti. Za njim so ostajali ostanki nemške obrambe, razbiti kamioni, zgoreli tanki, prevrnjeni topovi. Kraske čeri so razbijale oholim fricem glave, in razbitih glav so neumni frici končali svojo pot.

Na zadnjem ovinku velike kraske ravni, vrh klanca, ki se spušča proti morju, je pesem utihnila.

Trst! Globoko v celino se zajeda Tržaški zaliv. Njegova zapadna stran, strme čeri, ožarjene od pomladnega sonca, mu rišejo ostro mejo. Cisto spodaj, med zelenjem in skalo se košatijo hišni bloki. Vedno močnejše rastejo proti severu, dokler ne utonejo v pristaniškem delu. Ne pregledna morska ravan, ki se izgublja na obzorju, spaja zapad in jug.

Rahle meglice so se dvigale iznad meseta. Tišina Jadrana so trgli strelj.

Na Opčinah in v mestu je še vedno trajala borba. Poslednji utripi fašistov so pojenjali.

Morje je žarelo. Gledali smo takega, o kakršnem smo sanjali vrh Cavnja, ko so se odpirale pred nami dolge srebrne črte. Trst! Morje!

Bogdan je bil svetlolas, šestindvajsetleten fant. Privkral sem ga videl, ko sem prišel na "Triglavo" divizijo pozimi 1943. Visoko čelo, svetle oči in smehljaj na licih, ki ga ni nikdar zapustil, so me spominjali brata. Takoj se mi je priljubil.

PRVA SLOVENSKA PRALNICA

Parkview Laundry Co.

1727-1731 W. 21st Street CHICAGO 8, ILL.

Fina postrežba — Cene zmerne — Delo jamčeno

TELEFONI: CANAL 7172-7173

ZA LIČNE TISKOVINE VSEH VRST
PO ZMERNIH CENAH SE VEDNO
OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

ADRIA PRINTING CO.

Tel. MOHAWK 4707

1838 N. HALSTED ST. CHICAGO 14, ILL.

PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

Ko je spregovoril, sem njegov naglas takoj spoznal.

Bil je iz Trsta. Mlad inženir, ki je sedaj izdeloval mine in jih s svojimi fanti polagal na nemške prometne žile.

Ko se je pozno v nočeh utruden vračal z akcij, sem ga čakal na ležišču, in takrat sva govorila o Trstu. Njemu kakor meni je bil Trst vse. Ob misli na njegovo mesto sva postala vesela in načrte sva kovala pozno v noč.

"Bogdan, zapojva!"

Oba skoraj brez posluha sva brundala, dokler nama utrjene oči niso omagale.

Januarja je Bogdan miniral idrijski rudnik. Globoko pod zemljo, med vlažnimi stenami in ozkimi rovi je položil mine. Potem so prižgali. In ko so hiteli po brezkončnih rovih, so dolge eksplozije pretresale podzemlje.

"Za Trst!" je dejal Bogdan. In njegovi fantje so dodali: "Za svobodo!"

Tistega dne mi je Bogdan zapal, da ima v Trstu dekle. Takoj živo mi je orisal in s tako ljubeznijo je govoril o njej, da sem je bil vesel kakor on. V Trstu ga je pričakovala.

Trst je bil zato Bogdanu še enkrat ljubši.

Spomladi je Bogdan padel.

Ko smo govorili o njem, nam je bil pred očmi Trst, in njegova slika nam je oživela.

"Tovariši, ne pozabimo!"

Streli na Opčinah in v Trstu so potihnili. Nad zalivom je zopet zavladala tišina.

V mraku so se zgrinjale množice Tržčanov na trgu pred obalo. Trst je proslavljal svojo osvoboditev. Trst je doživljal velike dneve, in hrepeneje njegovega ljudstva je bilo utešeno. Maščevani so bili njegovi sinovi, ki so padli po gorah in gozdovih; niso zaman žrtvovali svoja življenja osvoboditelji Trsta.

Množica je sklonila glave; večerni veter je zavel od morja.

Zastava svobode je visoko plapolala nad ljudstvom.

Nad Bogdanovim grobom neke nad Ledinami so vele tople sape od morja.

"Tovariš Bogdan, nismo pozabili!"

V mraku zapuščajo jugoslovanske čete — osvoboditeljce tržaško mesto. Streli in rafali udarjajo v noč. Rakete žare, da je videti temna poboja nad Trstom in strme čeri za zalivom.

Množice nemo strme v svojo vojsko. Tu se mati odtrže od hiše in objema vojaka. Tam stiska starih borcev roko.

Trst doživlja razočaranje.

"Tovariš Bogdan, ne bomo pozabili!"

Zopet množica. Trst je spregovoril. Njegova beseda buči preko ceste in trgov ter se izgublja nar morjem.

"Svobode!"

Ljudstvo izvršuje svojo poslanstvo.

"Tovariši, zapojmo! Zapojmo, kakor se poje v svobodi..."

Pridelek v Rusiji

pospravljen

Ministrstvo za poljedelstvo v Sovj. uniji sporoča, da je bilo do 20. sept. pospravljenega že 80 odstotkov pridelanega žita in raznih drugih sadežev in ostalo delo pa je bilo dovršeno v naslednjih par tednih.

Resnica živi v kleti; zmota sedi na pragu.—Austin O'Malley.

INDUSTRIJA IN PROMET V TRSTU NAJ SLUŽI PRIVATNEMU PROFITU

Vsled dolgotrajne neurejene situacije glede Trsta in ostale takozvane Beneške (Julijske) krajine so posestniki industrijskih obratov, trgovine, ladjedelnic itd. dokaj zanemarili svoje domene — češ, saj ne vemo, kaj pride! Če dobi vse to Jugoslavija, nam bo posest Tito zaplenil in naj jo torej dobi v čimbolj zanemarjenem stanju.

Tržaško okoliško delavstvo je to čutilo na sebi ter se zgražalo, češ, zavezniki, storite vendar že nekaj, da bomo tudi mi vedeli, pri čem da smo! Ziveti moramo in delati bi radi v dobrobit mesta in okolice.

To se je sicer nekaterim uradnikom zasledbenih oblasti zdelo "komunistično nagnjenje", a končno so le priznali, da "nekaj je treba ukreniti."

"Tovarne si moramo popraviti," so rekli lastniki. "In ladjedelnice," so ugotovili v Trzinu. Pa tako naprej.

"Vzemite si posojilo!"

"Ga nam banke ne dajo, ne v Londonu, ne v New Yorku!"

"Kako, da ne! Saj ste pod našo zaščito!"

"Da, dokler smo. Ampak banke (privatne banke seveda) ne vedo, koliko časa bomo. In kaj, če Trst in Tržič prideta pod Tita? Katera banka bi sploh riskirala tako posojilo?"

Zato se je dogodilo, da je posojilo tvrtkam v tem spornem ozemlju dala zavezniška zasedbena oblast, ali pravilneje, angleška in ameriška vlada. Največ seveda ameriška.

Če bo kdaj izguba, bomo izgubili ameriški in angleški davkoplačevalci, privatniki nič, razen kar jim bo morda zaplenjena. Ampak sedaj zgleđa zanje — namreč za vložitve v tržaška bogastva — jako dobro. Dobili so posojilo, posestva si lahko izboljšajo prav zaradi posojila in vse jim bomo šteli mi — zavezniki — z našo oboroženo silo. Nekaj v imenu demokracije, še več s stališča svetosti — privatne svojine in z načela, da je delo za privatni profit naš način življenja.

V Trstu ima precejšnje naprave ameriška Standard Oil kompanija, ki je rekla, da jih s privatnim posojilom ne bo zboljšala, pa ji je bilo odklonjeno s strani anglo-ameriške okupacijske oblasti.

Enako raznim drugim angleškim in ameriškim kompanijam, kar pomeni, da so se v Washingtonu, New Yorku in Londonu zavzeli ohraniti to mesto za kapitalistično trdnjavo v osrčju Jugoslavije in centralne Evrope.

Antifašistična zveza v Trstu, ki jo naša oblast naziva za komunistično, je izjavila, da je to imperialistično, kapitalistično početje — tržaškemu prebivalstvu nič v korist, ne miru, in ne Italiji, ne Jugoslaviji.

Njen načelnik je glede tega vojne posojila ameriškim in angleškim družbam, ki obratujejo v Julijski krajini, izjavil med drugim (citirano iz poročila ONA, datirano 19. septembra): "Kar govorim (o tem posojilu) sedaj ni več važno. Anglo-ameriške denarne sile so se vgnezdile tu in prevzele oblast. Trst ne bi mogel nikdar priti pod Jugoslavijo, niti ne v sfero vpliva Jugoslavije, ako so proti nji namerjeni tako mogočni interesi."

Isto poročilo iz zavezniških virov iz Trsta, Rima, Washingtona in Londona pravi, da so bili bančni, trgovski in industri-

alni krogi te odločbe zaveznikov (namreč dati jim na stroške vsega ljudstva posojilo) zelo veseli. Javno so argumentirali, da ker je s tem rešen na Primorskem (in v Italiji) naš "free enterprise", bodo Zed. države in Anglija skrbale, da Trst ne pride nikoli drugam kot pod Italijo, oziroma da se ga ohrani svetosti privatne svojine. To se pravi, v izkoriščanje tujim investitorjem.

Razne oljne, pristaniške, kovinske in druge obrate v Trstu in v okolici lastuje sedaj pretežno ameriški in angleški kapital. Veliko njihovega deleža si je odkupil v minulih mesecih od Italijanov. Češ, če nam ne boste prodali, vam vaše imovine ne bo nihče ščitil. A če jo prodaste nam, boste vi imeli dober denar in vse bo tako — in pa še boljše (za vas) kakor je bilo.

S tem je torej tržaško vprašanje, kar se teh krogov tiče, rešeno tako, da bodo "tristini" lahko delali za ameriške ter angleške oljne, ladjedelniške ter druge take družbe, ki so zidane na svetosti izkoriščanja za privatni profit.

Komunisti na Madžarskem imeli kongres

Koncem septembra so imeli ogrski komunisti kongres, ki so ga zaključili s shodom na prostem v Budimpešti. AP poroča, da se ga je udeležilo okrog 200 tisoč ljudi, in da je množica vzklivala "smrt reakcionarjem". Na shodu so govorili tudi zastopniki iz drugih dežel, glavni govornik pa je bil madžarski komunistični vodja Matyashl Rakosi.

Help Wanted

SOUNDING BOARD MEN

OR
BELLY MEN
6 DAY WEEK — TIME & HALF
OVER 40 HOURS
EXCELLENT EARNINGS
Good Working Conditions

Six Brothers Piano
2309 S. MICHIGAN AVE.
CALUMET 3470
MR. BARTHOLOMEE

ATTENTION DAY WORKERS!

GENERAL FACTORY WORKERS

Experience Not Necessary
GOOD PAY — STEADY WORK

**TESTED APPLIANCE
COMPANY**
2627 WEST 19th STREET

GIRLS — 16 OR OVER
Earn up to 90c on hour
No experience necessary

JUDSEN RUBBER WORKS
4107 West Kizie Street

**WAITRESSES
FOR FLOOR WORK
EVENING HOURS
GOOD SALARY**
KRISE SWEET SHOP
7112 Jeffrey

**PAPER CUTTER or
Combination Folder Man**
Thoroughly experienced man
Must be able to work day or
afternoon shift

Union wages — Good working
conditions — Permanent work
Apply today!

JORDAN COMPANY
520 WEST FORT STREET
DETROIT, MICH.

Book Binding Girls

Experienced for
**AUTOMATIC & HAND
STITCHERS**
UNION WAGES
Day or Afternoon Shifts
Apply or write
JORDAN COMPANY
520 WEST FORT STREET
DETROIT, MICH.

MEN!

Learn a good paying trade and
secure your future with an
established firm!

No Experience Necessary
We Train You — Good Wages
While Learning — Learn

HEAT TREATING for a secure,
lucrative future, at:

Lindberg Steel Treating Co.
217 North Laflin Street

HELP WANTED

GRAVER'S

A Good Place to
WORK

We Urgently Need
**HELPERS
WELDERS
and
FITTERS**

5 DAY WEEK

Day or Night Shift

Good Working
Conditions

GOOD PAY

Make Your Next JOB

GRAVER'S

Come In and See Us

Employment Office

Open

From 8 to 5 P. M.

Monday and Friday

**Graver Tank
and Mfg. Co.**

4809 TOD AVENUE
E. Chicago, Indiana

PANTRY GIRLS

STEADY WORK — GOOD PAY
Meals and Uniforms Furnished
Excellent Working Conditions

No Sundays or Holidays
Ask for
'JOHN' THE STEWARD

**BLACKHAWK
Restaurant**
139 NORTH WABASH AVE.

AUTO BUMPERS

We Have Openings for Two All
Round Experienced Men
Chevrolet Experience Preferred
Must Be Top Men
Best Working Conditions

See MR. DOMAN
VER HOVEN CHEVROLET
13831 VAN DYKE
DETROIT, MICHIGAN

Truck Mechanics!!

EXPERIENCED
Must Know G. M. C., FORDS,
DODGES

Have own tools — Bring references
Apply

U. S. TRUCK CO.
2290 24th Street

WOMEN

"Get set now on a Steady — Good
Paying Job. Year 'round work"

No experience necessary for light
factory work. Nice starting wage.
Pleasant working conditions.
Free hospitalization. Insurance

APPLY AT ONCE

Benmatt Organization
2942 N. HALSTED ST.
2nd floor Chicago

HELP WANTED

MEN—Here is your greatest opportunity
WE NEED AT ONCE

**SECHS SPOT WELDERS, TAIPGI
PUNCH PRESS OPERATORS**

HIGHEST PAY FOR RIGHT KIND OF MEN
STEADY ALL YEAR ROUND WORK
WRITE OR APPLY AT ONCE

Gateway Engineering Co.
3233 WEST GRAND AVENUE

CARPENTERS CRAFTSMEN

CLEAN WORK — UNION PAY
Steady — Excellent Future

S. J. CAMPBELL CO.
1335 WEST ALTGELD
See Mr. R. G. PEARCE

Attention Mechanics AND ASSISTANTS

HIGHEST PAY—STEADY WORK
Best Working Conditions in
MODERN SHOP

Apply at once

Bus Service Co., Inc.
2108 JACKSON — EVANSTON
Phone DAVIS 2690

GIRLS & WOMEN

AGES 18 TO 40
To learn Cutting and Placing
Materials. Also 2 girls as Pinkers
Good working conditions and pay

GIVENS & CO.
817 W. BURLINGTON
WESTERN SPRINGS, ILL.
Western Springs 857

CABINET MAKERS

We need experienced MEN to work
in MODERN SHOP. Highest pay
by hours, plus overtime. We have
contracts for many years. No lay-
offs. Union shop. Yearly vacation.
Apply or write. Every inquiry will
be answered promptly. We will
help you find living quarters.

WADE ASSOCIATES, INC.
512 EAGLE AVENUE
CLEVELAND, OHIO

GIRLS & WOMEN

Experienced in Cloth Cleaning
Also Pressing & Finishing
Steady Job — Highest Pay
Pleasant Working Conditions

Libman Manufacturing Co.
1550 DAYTON STREET
Michigan 2365

MAN WANTED FOR JANITOR WORK

Reliable firm. Good working con-
ditions. Steady. Good pay
CHICAGO ELECTRIC CO.
1328 West Cermak Road
Canal 2900

WOODWORKERS

(EXPERIENCED PREFERRED)
Steady Jobs — 40 hour week
Good Working Conditions in

BOX MAKING SHOP

GENERAL BOX CO.
57 WEST GRAND AVENUE
Phone Mr. RANNEY — Sup. 8120

GIRLS & WOMEN

**CROCHET BEADERS
NAIL HEAD PUNCHERS**
Also girls to learn the trade
GOOD PAY TO START

320 SOUTH FRANKLIN
Phone WEBSTER 2890

TYPISTS

Permanent Positions — Good Pay
to start. Very pleasant working
conditions

W. H. MEYER
605 West Washington
ADover 3972

LABORATORY TECHNICIAN
Experienced
for a sure position in a 300 bed
Hospital. — Call in person at
Sister Superior

ST. CATHERINE HOSPITAL
East Chicago, Indiana

Part time or Full time for
WOMEN or GIRLS
Light assembly work. Good pay

DE LUXE CRAFT MFG. CO.
215 West Illinois Street

MEN & WOMEN

STEADY WORK — GOOD PAY

**Machine Shop Workers
ASSEMBLERS**
Hospitalization Plan

Apply now — Don't wait
BURTON MFG. CO.
3855 North Lincoln Avenue
Lakeview 4700

KITCHEN HELP
Room and Meals — Day Work
Steady — Good Pay

GREEN ACRES COUNTRY CLUB
Dundee Rd., Northbrook, Ill.
Phone Glencoe 1127

**WATCHMAN
NEEDED AT ONCE**
Excellent place to work for the
right man. — Very good hours

Phone **BISHOP 4242**

WOMEN NEEDED

FOR PACKING AND LIGHT
FACTORY WORK
in our Clean, Modern Shop
Day or Night Work
Good Pay and Bonus
Will Train Beginners

APPLY AT ONCE
325 W. HURON—Room 609

GET A GOOD JOB NOW
LIGHT FACTORY WORK
Full or Part Time
Excellent Working Conditions

SWALLOW MFG. CO.
Everglad 0411

SEWING MACHINE OPERATORS
Experienced on Puritan Machine
Must be able to adjust machine

Highest Pay
RUEBEN CO.
557 WEST JACKSON

HIGHEST WAGES FOR

Union Carpenters
WITH AUTO PREFERRED

Must have exper. in remodeling
STEADY WORK

Apply
2939 South Cicero
CRAWFORD 2717

GRAPHOTYPE OPERATORS

AGE 25 TO 30
5-DAY WEEK

Call: **MR. SBERTOLL**
STATE 7420

SHIPPING ROOM

Steady Work — 5-Day a Week
Experience not necessary

GOOD PAY

Report on the First Floor

WEIL-McLEAN COMPANY
641 WEST LAKE STREET

VERY HIGHEST PAY

**COMBINATION BODY AND
FENDER MEN — PAINTERS**
AUTO MECHANICS

5½ DAYS PER WEEK. STEADY

**Reliable
Auto Construction**

3602 NORTH KEDZIE AVENUE

MAID

WANTED FOR GENERAL
HOUSEWORK

Has to be first class COOK
Three grown-ups. Light housework
No hard cleaning. Window wash-
ing or laundry. — Other help on
hand. Own room and bath.

Southside Suburban Town
References wanted. \$30 per week

Tel. HOMEWOOD 1097

HELP WANTED

PRODUCT ENGINEER

We are seeking a technical gra-
duate possessing a definite creat-
ive ability, preferably one who
has experience in the

PLUMBING FIXTURE FIELD

The individual selected will be
responsible for all our product
development work.

This is a splendid opportunity for
an individual to become associated
with a very rapidly expanding and
progressive organization.
The salary for this position will
be commensurate with the indi-
vidual's ability.

Interested applicants may either
write or phone MR. F. LINK or
MR. S. SCHNEIDER.

THE SCHABLE CO.
1086 SUMMER STREET
CINCINNATI 4, OHIO
(Grandview 2600)

WOMEN — GIRLS

FOR LIGHT WORK

A Steady, Year-round job.

We will teach you and pay good
wages while you learn

Very pleasant working conditions

Paid Vacation

Excellent earning opportunities

No Experience Necessary

Apply at once between 9-11 A. M.

CHICAGO PENNANT CO.

6542 Cottage Grove Ave.

STEADY JOBS

**SHEAR OPERATORS
TORCH CUTTERS
WAREHOUSE MEN
FIRST CLASS MACHINISTS
SCRAP METAL SORTERS**
Vacation Plan — Special Health
and Accident Insurance
Pension Plan

Jos. Behr & Sons, Inc.
1100 SEMINARY STREET
ROCKFORD, ILL.
MAIN 2010

WELDERS

ARC WELDERS
TO WORK AT PLANT ON
ECKLES ROAD, NEAR
PLYMOUTH

Apply

EVANS PRODUCTS CO.
FULLERTON at GREENFIELD

Beauty Operator

Good Salary plus Commission
5 Day Week plus 3 Evenings

Call Miss DANIELSON, PEN 5440

Or Apply

KEYSTONE BEAUTY SALON
4391 ELSTON AVENUE

— STENOGRAPHER —

June Graduate or Experienced
Splendid opportunity for perma-
nent position with established firm
5 day week — Paid vacation —
Free Life Insurance

Must make neat and attractive
appearance

Phone RANDolph 8580 or write:
MR. M. E. HELLMAN
C. I. T. CORPORATION
333 N. MICHIGAN

NEEDED AT ONCE

Auto Mechanics

Weekly Salary and Pay Equal
from \$65 to \$85 a week — Plus
Yearly Bonus

Vacation With Pay

(Authorized Pontiac Dealers)

Hendrickson Motors

4624 WEST WASHINGTON
MANSFIELD 1062

"CLEANERS"

Night Work for Washing and
Cleaning Coaches — 90c an Hour

"MECHANICS"

Day Work to Repair and Over-
haul Coaches — Own small hand
tools required — 40 Hour Week

See Mr. McIntyre

BLUE BIRD BUS

4752 JOLIET AVENUE
LYONS, ILLINOIS

Phone: LYONS 3330

Blue Bird Bus straight to garage.

"NO EXPERIENCE NECESSARY"

We Need at Once

**GENERAL FACTORY
WORKERS**

STEADY JOB — GOOD PAY
Wonderful Working Conditions
GOOD TRANSPORTATION

FISHER PROCESS MFG. CO.
750 WEST TILDEN

"Excellent Working Conditions"

PASTRY COOK

STEADY — GOOD PAY

(See MR. BOGEN)

Iz SANSovega urada

3935 W. 26th St., Chicago 23, ILL.

Prepad med vzhodom in zapadom ne le v Evropi temveč tudi v Aziji

Kakšni interesi delujejo, da se prepad med "zapadom" in "vzhodom" veča? Oziroma med Sovjetsko unijo na eni strani in zapadnim kapitalizmom na drugi?

Clankar Owen Lattimore, ki piše za časniško agencijo ONA, je podal o prepadu med zapadnimi silami in Sovjetsko unijo sledečo sliko:

Navzlic temu, da sem poslovno povezan z Azijo in da jo neprimerno bolje poznam kot Evropo, so se mi misli in pozornost v teh zadnjih mesecih neprestano obračale k Evropi, ko da me poseben magnet vleče tja. Radi tega mi ni težko uvideti, kako izključno posvečajo vsi oni, ki Evropo zares poznajo, svoje zanimanje dogodkom, ki se odvijajo na tem starem kontinentu.

In vendar—Azija je najmanj tolike važnosti kot Evropa, in morda na daljšo bodočnost celo mnogo važnejša.

Ko sem čital govor vnanjega ministra Byrnesa v Stuttgartu, mi je prišlo na um, kako ozko je obrisan pojem tekmovanja med Vzhodom in Zapadom. Danes govori tako, kot da bi mislili, da je vzhod le Rusija, vse drugo, Balkan, Nemčija itd., pa zahod. Včasih smo pojmovali to vse drugače — zahodna je bila Anglija, Britanija in Amerika, vzhod pa Azija.

Iz Rusije čujemo zdaj že mesece in mesece sliko, katero nam daje rusko časopisje in ruski radio, sliko Evrope, v kateri si veliko število narodov prizadeva obnoviti svoje gospodarstvo in se popolnoma iznebiti fašizma in njegovih izrastkov. V ozadju se nam kaže ogabnega kapitalista, ki je prepričan, da je le atomska bomba lek za vse boleznj.

Z naše strani smo si tudi prizadevali podati sliko, ki je drugačna, a je ravnotako pretirana. Ta nam kaže Rusijo kako brezvestno prestavlja kot šahovske figure različne satelitske narode, dočim smo le mi zaščitniki onih narodov, katerih želja je, da si ohranijo demokratske režime.

Ruska propaganda je brez učinka v Ameriki. Ameriška propaganda pa se odbija od Rusov — kot bob ob steno. Toda ko sem čital Byrnesov govor, mi je prišlo na um, da bi bilo umestno dognati, kakšen bi bil učinek tega govora na azijske ljudi. Da navedem le nekaj točk, katerim so ljudstva na Daljnem vzhodu nedvomno posvetila precej pozornosti.

1. Byrnes pravi, da sta mir in blagostanje nedeljiva.

2. Dalje pravi, da je bil cilj potsdamskega sporazuma, da se prepreči ustanovitev neodgo-

vrne centralne oblasti nad narodom.

3. Nadaljevali bomo napore denacifikacije, trdi minister Byrnes. Toda vojaki in tudi uradniki tujih dežel vseeno niso najboljši čuvarji demokracije nekega drugega naroda.

4. Končno je tudi dejal, da nočemo, da bi postala Nemčija satelit neke druge dežele, ter da bi živila pod diktaturo, domačo ali tujo.

Te besede bodo imele čuden in jako nezaželen odmev v azijskih deželah. Ako sta mir in blagostanje nedeljiva, ali ne velja to tudi za Indonezijo, kjer so Britanci s pomočjo našega lendlease orožja tako dolgo držali pristanišča, dokler se ni izkrčilo dovolj nizozemskih vojakov, katere smo tudi mi opremili? Nizozemci bodo zdaj kmalu dovolj močni v deželi, da bodo mogli, kot pravijo, "politično" urediti položaj... z narodom, ki se je junaško boril, da se osvobodi tujih gospodarjev, katere črti in sovražji.

Ako nočemo, da bi narod prišel pod oblast neodgovorne vlade, zakaj to ne velja tudi za Filipince?

Ako res verujemo, da tuji vojaki niso najboljši jamstvo za demokracijo neke druge dežele, kako bodo Japonci, ali pa celo general MacArthur mislili o tem?

In ako nočemo, da postane Nemčija satelit in da bi zdihovala pod diktatorsko oblastjo, zakaj smo potem na Kitajskem ravno predali ogromne količine bistveno važnih predmetov iz svojih zalog vladi, ki jih potrebuje za nadaljevanje svoje vojne, katero vodi radi tega, ker noče sprejeti vladnega sistema, ki bi bil odvisen od volje naroda?

Cesto se je že pokazalo, da ena slabost našega State departmenta je to, da strokovnjaki za azijske dežele nimajo ničesar povedati, kadar gre za izjave, ki se posredno tičejo tudi Azije. Strokovnjaki za Evropo imajo mnogo več vpliva. Dobro bi bilo, da odobre važne govore za Evropo tudi azijski strokovnjaki. Odmev v Aziji bo najbrže ta, da bo vedno več ljudi prepričanih, da je treba podpreti Rusijo — radi njih lastne svobode.

Iz Kansasa

"Pa kako vraga, da smo se naselili ravno v tej peklenski Sahari, ko je vendar v Ameriki dosti lepših in prijetnejših krajev," smo jamrali spet minulo poletje v Kansasu. Cela dva meseca (julija in avgusta) je sonce palilo kot za stavo in temperatura dosegala dan za dnem od 100 do 112 stopinj in v celem

tem času je le parkrat padlo nekaj mokrote, ki je pa takoj prvi dan izhlapela, da se ni poznalo če je sploh padel kak dež. Zalogostno je gledala suha in požgana pokrajina, res prava Sahara.

Čudili smo se, ko je radijski komentator pripovedoval, da se nam obeta ogromen pridelek koruze. Kje zlodja? Kar pogledj na prvi kos 40 akrov koruze! Saj se je popolnoma posušila za časa ko bi imela delat storže!

No, dežela je velika, pa ni povsok enaka ujima in suša. Ko smo se meseca avgusta vozili proti Minnesoti, smo takoj 100 milj severno proti Kansas Cityju videli veliko razliko v pokrajini. V jugovzhodnem Kansasu vse suho in od sonca požgano, tukaj pa zeleno polje, lepi vrtovi in bogato obetajoča koruza. Imeli so parkrat dež, ki ni dosegel nas na jugu in to je naredilo veliko razliko.

Da, če bi bili mi Slovenci prišli v Ameriko kmetovati, bi se pač ne bili naselili v Kansasu. Zvedeli smo, da se tamkaj koplje "ta črni" in tja je nas vlekel. "V par letih prihraniš kupček dolarjev in potem haij spet nazaj v stari kraj." Ko je pa "ta črna" zmanjkala in se prej, ko je majna obratovala poleti le polovico časa in včasih nič, je marsikateri rojak kupil ali pa vzel v najem kos zemlje, kjer se je mučil poleti in gledal v nebo "kdaj bo dalo dež" in rešilo njegove poljske prideleke, da ne bo vse delo popolnoma zaman. Pozimi, ko ni bilo nujnega dela na polju, se je pa mučil v majni.

Pozneje so se v večjem številu oprijeli farmarstva. "Kje pa boš na starost iskal delo ali pa farmo? Tukaj je ložje, ko poznaš že vsak kot in kos zemlje." Ampak ti kraji so neprikladni za farmarstvo. Izkušeni farmarji pravijo, da moraš obdelovati saj 300 akrov zemlje, da se ti izplača in da imaš obstanek, ker moraš računati na eno dobro letino, ki naj nadomesti dve suhi.

Druge narodnosti, ki se pečajo s farmarstvom od početka naselitve v tej deželi, so šle v druge kraje, kjer je zemlja res prikladna za poljedelstvo, kot je Iowa, južni Illinois in podobni kraji.

Pa da se vrnem spet na pot v Minnesoto. Vozna zveza severno od Kansas Cityja je bolj slaba. Proti Minneapolisu-St. Paulu ("twin city") vozi le železnica Rock Island, ki obratuje po tri vlake na dan v vsako smer. Medtem ko je doma sonce neumljeno pripekalo, je na poti proti Des Moinesu, Iowa, deževalo kot za stavo. Železniška proga se vleče skozi lepe farme in poysod se opaža, da je to bogata farmerska zemlja. Posebno lepo je izgledala koruza; po paš-

nikih se pa pase lepo rejena živina. Vsi znaki imovitih farmarjev.

Skozi na potu proti Minneapolisu se opaža sama ravnina, katere sem do grla sit že v Kansasu. Vendar je tukaj lepši pogled, ker so farme jako bogate. Dalje od tu proti severu Minnesote pa se že opaža iglasto drevje. Krasen pogled na smrekove gozdove, saj za mene, ko doma le s težavo držim pri življenju par cipres. Lepa pokrajina je tudi od Minneapolisa proti Duluthu. Lepe farme vse povsod, dasi se tu in tam opaža tudi močvirje, dom za komarje. Od Dulutha proti Evelethu se pa opaža, da je tamkaj še mrzlejša klima in kraj neprikladen za poljedelstvo, razun za živinorej, oves, pomladno pšenico in take prideleke.

Kako smo se imeli v Evelethu je seveda spet druga zgodba. Mislim pa, da je velika večina delegatov odnesla seboj lepe spomine na prijetni kraj in prijazne ljudi. Največja razlika od drugih konvencij, kar sem se jih udeležil, je pa bila ta, da smo se med odmorom uvrstili v dolgo vrsto na požirek — vode. Je to tudi eden izmed vzrokov, da je bila konvencija končana v šestih dneh. Anton Shular.

Tudi Poljska bo še imela težave radi novih mej

(Konec s 1. strani.)
Govor Henryja Wallacea o naši zunanji politiki, ki je tako senzacionalno naletel v različnih krogih na ostro kritiko, češ, da je v bistvu predlagal le to, da popolnoma prepuščamo Sovjetski uniji vs vzhodno Evropo, je našo javnost resno opozoril na realnost. Obenem je lahko sprevidela, da se to tiče pred vsem tudi Poljske.

Toda ako bi hoteli nadaljevati politično smer, ki je bila nakazana v govoru vnanjega ministra Byrnesa meseca septembra v Stuttgartu, nas bo naše stališče v zadevi poljske vzhodne meje spravilo v največje naprotstvo z vsemi narodi vzhodne Evrope. Anglo-ameriški blok bi izgubil prav vse simpatije teh ljudstev.

Res je, da so poljski nacionalisti odločno proti komunizmu. Toda ravno tako res je tudi, da hočejo Slezijo zase. A jasno jim je vsem brez izjeme, da se nikdar ne bi mogli ubraniti napadov obnovljenega nemškega nacionalizma, kateremu bi mi pomagali zopet na noge, ako ne postanejo trajni, trdni in zanesljivi zavezniki svojega vzhodnega soseda, Sovj. unije.

G. Byrnes, ki se bori proti ruskemu vplivu v teh krajih, utegne prisiliti ves poljski narod, da brez izjeme išče zaslombo pri Sovjetski uniji.

Veliki mislec imajo namene, drugi le želje.—Washington Irving.

LAKOTA NA KITAJSKEM. Slika predstavlja tovorni voz relifne agencije UNRRA. Z njega se je raztreslo po tleh nekaj riža in otroci so bili takoj na mestu, da ga poberejo.

ITALIJA IN JUGOSLAVIJA NAJ SI BI SAMI NAŠLE POT V SPORAZUM

Ze mnogokrat je bilo iz Pariza, iz Rima in Beograda, pa tudi iz Trsta poročano, da se zastopniki Jugoslavije in Italije med sabo neuradno pomenjujejo, kako bi lahko rešili primorsko vprašanje med sabo — brez učeševanja anglo-ameriške sile. Kajti Italija in Jugoslavija bosta morali živeti druga tik druge in bo le njima v korist, če se sporazumeta za sožitje tako, da bo njima v korist, ne pa visoki politiki kake tuje imperialistične države.

Od kraja so posebno italijanski liberalci svetovali, da naj se Beograd in Rim med sabo pobotata, pa bo velik del problema mirovne konference rešen. Toda jugoslovanski krogi v Parizu neuradno omenjajo, da je tak sporazum za enkrat nemogoč, ker je sedanja italijanska vlada, kateri načeljuje Alcide de Gasperi, le lutka — orodje v rokah anglo-ameriške diplomacije. In anglosaški blok pač noče, da bi prišlo med Italijo in Jugoslavijo do "pretesne zveze".

Za sporazum med Italijo in Jugoslavijo govori mnogo argumentov. Prvič, obe sta si sosedji, med obema je bila že prej močna trgovina, obe sta v marsičem navezani druga na drugo in v interesu obeh je, da se ne bi dali najemati za žogo v korist imperialističnih sil — v tem slučaju anglo-ameriškega bloka. Do minule vojne sta bili obe gospodarsko podvrženi v prvi vrsti Hitlerjevi Nemčiji in v drugi pa kapitalizmu Velike Britanije, Francije in Zed. držav, ki je imel v njima glavno besedo v rudarstvu, v finančah in mednarodnem prometu.

Italijani in Trstu — velika večina tržaškega prebivalstva — je za prijateljski sporazum med Italijo in Jugoslavijo. Enako jih je veliko v Italiji sami, ki bi rajše sožitje z Jugoslavijo kot pa da bi morali živeti z njo v napetih odnosajih.

Ampak, kot že rečeno, — današnja italijanska vlada ni samostojna, čeprav so v nji tudi socialisti in komunisti. Prevlajujejo v nji tisti, ki lahko pokažejo, češ, vzrok, da v Italiji mičemo, da obnavljamo v nji industrijo, obrate itd., je pomoč, ki jo nam nudi Velika Britanija, posebno pa Zed. države. Kaj bi vam mogla Jugoslavija dati?

Lesu veliko, morda žita čez leto ali dve, Rusija pa nam vsled slabih zvez ne bi mogla biti nič v pomoč.

K takemu tolmačenju položaja veliko prispeva tudi Vatikan, ki poseduje v Italiji in v drugih katoliških, pa tudi v nekaterih protestantskih deželah, najmočnejši propagandni aparat. A nihče ne bo vzlic temu mogel zanikati resnice, da bi bilo dobro za Italijo, če bi začela z Jugoslavijo živeti vzajemno namesto kot skregana soseda.

KOMENTARJI

(Nadaljevanje s 1. strani.)

tam bratili z "radikalci", ko pa se tukaj še nikoli niso temveč se vedno borili proti njim. Saj celo zahtevajo, da naj se iz vladnih uradov pomeče tudi navadnega progresivca in liberalca. In iti sta morala bivši notranji tajnik Iekes in trgovski tajnik Wallace. In reakcija obeh strank je orila veselja, ko sta bila "vržena na cesto".

Kardinal Samuel Stritch je na konvenciji Poljske katoliške unije v Chicagu zelo ostro oštel Tita, ker je dopustil aretirati zagrebškega nadškofa Alojzija Stepinaca. "Pretreslo me je, ko sem dobil poročilo o tem novem napadu na katoliško duhovščino in cerkev v Jugoslaviji," je rekel kardinal Stritch in dodal, kako ga boli, ker se duhovščino in nune sedaj toliko preganja. Ampak kardinal je pozabil dodati, da je nadškof Stepinac tesno sodeloval z rabiljem Pavlečim in mu pomagal, ter da je pomagal v boju proti novi Jugoslaviji še tudi potem, ko je "poglavnik" iz nje pobegnil z okupatorji vred.

Jos. Broz-Tito je poročevalcem tujega tiska v Beogradu pojasnil, da nadškof Stepinac ni bil obtožen zato ker je duhovnik, pač pa zaradi svojih težkih prestopkov proti narodu, kateremu bi moral služiti. "Cerkev v Jugoslaviji ni preganjana, ne vera zatirana, je dejal Tito. Obravnava proti Stepinacu se je pričela minuli ponedeljek. Poročevalci domačega in tujezemskega tiska imajo nanjo svoboden dostop in lahko v svoje liste prosto poročajo, kakor so iz obravnave proti Mihajloviču.

Imenik zastopnikov Proletarca

Kdor želi prevzeti zastopstvo za nabiranje naročnikov Proletarca, prodajati Am. družinski koledar brošure in knjige, naj piše upravnistvu, ki bo poslalo potrebne listine in informacije.

CALIFORNIA.
Fontana: John Pečnik.
Oakland: Anton Tomšič.
Los Angeles: Frank Novak.
San Francisco: A. Leksan.

COLORADO.
Crested Butte: Anton Slobodnik.
Pueblo: Louis Malenšek.
Walsenburg in okolica: Edward Tomšič.

ILLINOIS.
Chicago in okolica: Frank Bizjak, Joseph Oblak, Chas. Pogorelec, Peter Verhovnik in Frank Zaitz.
La Salle in okolica: Anton Udovch in Leo Zevnik.
Springfield: Joseph Ovca in John Goršek.
Virden: Fr. Hirsich.
Waukegan-No. Chicago: Martin Judnich.

INDIANA.
Indianapolis: Mary Stroj.
KANSAS.
Arma: Anton Shular.
Arcadia: John Shular.
West Mineral: John Marolt.

MICHIGAN.
Detroit-Dearborn John Zornik, Joe Koršič, Joseph Klarich in John Plachtar.

MINNESOTA.
Buhl: Max Martz.
Chisholm: Frank Klun.
Duluth: John Kobi.
Ely, Jean Teran in Jacob Kunstelj.

MISSOURI.
St. Louis: John Spiller.

MONTANA.
Butte: Anton Zugel.
East Helena: Joseph Mihelich.
Red Lodge: K. Erzožnik.

NEW JERSEY.
Elizabeth: Amsila Oblak.

NEW MEXICO.
Gallup: Mary in Jennie Marinšek.

NEW YORK.
Gowanda: James Dekleva.

OHIO.
Akron-Barberton: Mike Kopach.

Bridgeport in okolica: John Vitez.
Cleveland: John Urebel, Anton Jankovich in Frank Hribar.
Fairport Harbor: Lovrene Bajc.
Girard: John Kosin in Andrew Krvin.

Lisbon-Power Point: Jacob Bergant.
Maple Heights: Frank Volkmar.
Powhatan Point, O.: John Guzel.
Warren: Joseph Jež.

PENNSYLVANIA.
Aliquippa: Geo. Smrekar.
Avella: Frank Bregar.
Carmichaels: Anton Zupančič.
Crafton-Moon Run: Jennie Jerala.
Cazonsburg-Strabane: John Terčelj, Vinko Petermel in Marko Tekavc.

Export: Jos. Britz.
Forest City: Anthony Drasler Jr.
Herminie: Anton Zornik.
Imperial: Frank Augustin.
Johnstown in okolica: Frank Cvetan.

Latrobe: John in Mary Fradel.
Houston: Louis Britz.
Library: Nick Triller.
Meadowlands: Martin Bajc.
Park Hill - Conemaugh: Frank Podboy.
Sharon: Joseph Cvelbar.
Potovalna zastopnika za Proletarca, Ameriški družinski koledar in Majski Glas za zapadno Penno Anton Zornik, Herminie, za Cambria in Somerset okraj pa Frank Cvetan, Johnstown.

WASHINGTON.
Seattle: Lucas Debeljak.

WEST VIRGINIA.
Elm Grove: Frank Kosem.
Star City: Lawrence Selak.
Thomas: Lenhart Werdinek.

WISCONSIN.
Milwaukee in West Allis: Louis Barborich.
Sheboygan: Frank Stih.
Willard: Matt Malnar.

WYOMING.
Kemmerer in okolica: Anton Tratnik in John H. Krzinski.
Rock Springs: Frank Remitz.

Nova "KUCHARICA"

ZA AMERIŠKE SLOVENKE

— "SLOVENSKO-AMERIŠKA KUCHARICA" —
Izdala MRS. IVANKA ZAKRAJSEK

KNJIGA, KI JO JE VSAKA GOSPODINJA ŽELELA IMETI!

Poleg obilnega informativnega gradiva svoje stroke vsebuje tudi okrog 1200 receptov za amerišanska in starokrajska, oziroma evropska jedila. — V njej je tudi ANGLEŠKI ODDELEK, kjer so v angleščini podana pojasnila in recepti za take naše jedilne posebnosti kot POTICE, ŠARKLJI, KRAPI, BUHELJ-NI, CMOKI itd. — To bo našim tu rojenim kuharicam zelo dobrodošlo in se jim ne bo težko navaditi pripraviti "specialitete", ki so jih vedno tako radi imele doma.

Ker ameriške Slovenke do sedaj niso imele svoje KUCHARSKE KNJIGE, BO TA NOVA "KUCHARICA" velik večini naših gospodinj in kuharic zelo dobrodošla.

Nova knjiga ima velikost 8x5½ inč, obsega skoro 500 strani, (40 poglavij), ter je vezana v trde in močne platnice. Tiskana na dobrem papirju, z vidnimi črkami.

Cena \$5.00 s poštnino

NAROČILA SPREJEMA

PROLETAREC

2301 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO 23, ILL.

PRODUCE MEAT TO EAT

We are cheered by the assertion of Pres. Ralph Helstein, of the United Packinghouse Workers' Union (CIO), that the time has come to take the meat industry out of private hands and give it the status of a public utility under government control.

We have been saying something like that for a long time. We now hope that the millions of people who never heard us will hear and agree with Pres. Helstein.

There is only one good reason why anybody should make profits out of supplying human needs. That reason is because up to this time the people have never got together to supply their needs for themselves.

It now appears that the union meat packers have a leader who knows what to do. What he is proposing is that the government should be used as an instrument for producing beefsteaks for the sole purpose of making it possible for people to eat.

We hope that other union leaders will want to do the same thing with all industries that are basic to human needs. After all, there is only one good reason for producing anything; namely, to use it. However capitalism always puts profits for owners above human welfare.

When the means of production are made the social property of all the people, then all that industry produces will be the property of the people and people will be able to use all that they produce.

It's as simple as that and it's what Socialists have been advocating for many years. In districts where there are Socialist congressional candidates the people will pass judgment on the idea of producing abundance for their own use. Will they vote for themselves or for the profit-takers?—Reading Labor Advocate.

"OUR" NERVOUS STOCK EXCHANGE

Sagging Stock-Market prices seem to have hit at least temporary bottom, but the unprecedented wagging of tongues over causes and effects continues both here and abroad. Never before has the rest of the world watched our business barometers as it does today, and with good reason: never before has the business weather of other nations been so dependent on that of the United States. Especially in Britain, whose economy is most closely tied with ours, fear of a depression here is almost pathological. For this reason some of the most anxious ticker-watchers during the days of the break were in our own State Department. They well know the staggering effects a serious economic setback here would have on the multilateral trade program they hope to sell to the world in the coming international meetings. As usual there is an explanation to fit almost every point of view: the next to the longest bull market in history was bound to break if only of its own weight; high prices were beginning to slow up buying, while labor costs have risen so far that profits can be had only at peak production; the rapid degeneration of American-Russian relations; bear raids on the market by big operators who wanted to unload their holdings to pick them up later at lower prices. You can take your choice. But whatever the causes, the stock-market prophets, as usual, failed to detect them in advance. An analysis of the predictions of eight leading Wall Street services shows that not one warned its clients that a serious break was at hand. — The Nation.

THE SIGNS OF DANGER AHEAD

By Leon De Caux

As the Swede said when he saw two trains in a head-on collision: "That bane hell of a way to run a railroad."

Anyone who knows the signals can see we're heading for a smash-up on the U. S. Railroad.

But let's get wise to the way the Wall Street monopolists are running our economy—and do something about it—before the crash occurs.

The trend toward greater monopoly has long marked the American economy.

In its early stages, the growth of big business made a contribution to industrial efficiency, mass production and lower prices.

But once effective monopoly is established, lower prices are no longer necessary to stifle competition. The monopolist then tends to restrict production for the purpose of raising prices and increasing profits.

And as he sees limits to profit-making possibilities in his own country, he looks abroad for new worlds to conquer and exploit, thus sowing the seeds of imperialist war.

In the United States, big-business monopoly extended its control enormously during the war.

With eight financial groups controlling 106 of the 250 largest corporations, 51 per cent of all prime war contracts went to the top 33 corporations.

The monopolists' power was further swollen by huge war profits. Corporate profits jumped from 26 billion dollars in the six peacetime years of 1934-39 to 117 billions in the six war years of 1940-45.

The monopoly trend has increased since the war, through a sharp increase in corporate mergers and acquisition of small firms by larger ones.

Today 43 billion-dollar corporations directly monopolize one-fourth of the country's corporate assets.

How have the big-business monopolists used their increased power since the war?

They have used it to squeeze ever higher profits out of labor and the public.

They have used it to cut wages—first resisting union demands for restoration of take-home pay, then raising prices out of all proportion to small increases in labor costs.

They have used it to restrict

production and keep goods from the market, in order to raise prices still further.

They have used it to expand their political control, to make Congress wreck price control and block social legislation; and to press for an aggressive foreign policy to corner world markets.

And through their control of press and radio, they have tried to dodge the blame for inflation; to breed domestic and international ill-will and division; and to hide from the people the real facts of the smash-up toward which they are heading us.

What are some signs of the coming smash?

While prices and profits continue to soar, the real wages of American factory workers have been cut 18 per cent in little over a year.

Inflation has also cut the savings and purchasing power of the people generally. A few wealthy families have most of the country's savings, while most of the people have little more than a bare living.

Goods have been withheld from sale, or priced too high to sell, to a point where manufacturing inventories have risen to nearly \$18 billion—which means \$500 worth of goods in stock for each American family of four.

So stocks have crashed, as Wall Street gets jittery about insufficient mass purchasing power to buy goods at present prices, and at the prospects of a real smash when the domestic market collapses.

This smash will bring depression, unemployment and lower living standards to the American people. It will also spur big-business demands for a belligerent foreign policy to recoup domestic losses abroad, or through the still greater smash-up of another war.

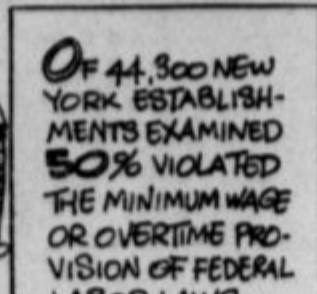
It is therefore of the first importance to our people to check and reverse the present trends, before they reach the smash-up stage.

Parents are warned by the "American Journal of Public Health" to keep cool and not become panic-stricken over the "polio" epidemic. It points out that 80 per cent of children recover without any crippling effect. Many children get such mild attacks the disease isn't even recognized. Adults, it says, are rarely stricken because great numbers are immunized by mild attacks in childhood.

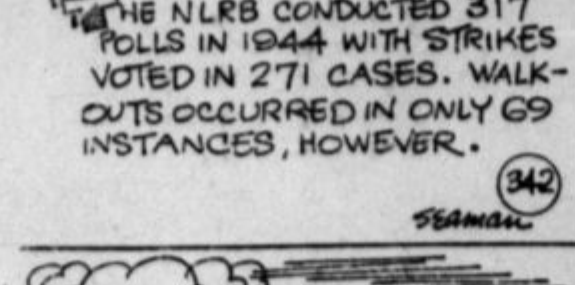
THE MARCH OF LABOR

THE NLRB CONDUCTED 317 POLLS IN 1944 WITH STRIKES VOTED IN 271 CASES. WALK-OUTS OCCURRED IN ONLY 69 INSTANCES, HOWEVER.

OF 44,300 NEW YORK ESTABLISHMENTS EXAMINED 50% VIOLATED THE MINIMUM WAGE OR OVERTIME PROVISION OF FEDERAL LABOR LAWS.

THE UAW-AFL RAN SUMMER SCHOOLS THIS YEAR AT THE UNIVERSITY OF WISCONSIN AND AT XAVIER UNIVERSITY, CINCINNATI, O.

\$50 FOR TWO WEEKS OF TUITION, HOUSING, MEALS, AND RECREATION.

HOW CAN YOU KNOW THE HAT YOU BUY IS A GOOD HAT? LOOK UNDER THE SWEATBAND FOR THIS UNION LABEL—YOUR ASSURANCE OF THE BEST AT THE PRICE.

WHY CAN'T WORKERS STRIKE AGAINST THE GOVERNMENT?

"You can't strike against the government" is a slogan that is always spoken in a shrill voice, with sweeping gestures. That means you can't quit your job if you're working for the Federal Government. But there are other governments, so we're told you can't strike against the state government. Then, of course, you can't strike against the city government. And, we suppose, you can't strike against the ward and precinct governments. When the Boston, Mass., policemen went on strike while Coolidge was governor, he thundered (in his thin falsetto), "You can not strike against the government." When the railroad engineers went on strike some months ago, Truman screamed: You can't strike against the government.

Where does it say in the Constitution that workers must stay on the job if they are dissatisfied with pay or working conditions? Where is there a federal, state or municipal law or ordinance which denies workers the right to quit when they find they can't tolerate conditions imposed on them? The simple fact is that Americans have the right to strike against private employers, corporations—and the government. Under present conditions, the strike is labor's most effective weapon when bad conditions are to be remedied. When workers are denied the right to strike, they are denied the right to improve their social and economic conditions. There are powerful elements in this country that would like to chain the toiler to job by making him a criminal when he quits with his fellow-workers in protest against injustices. But they are still to write their aims into law. The workers are still free to strike.

It isn't true that American workers have always enjoyed this right. A century ago it was a crime (established by the courts) for workers to strike against private employers or corporations. But the workers won out in the end, and now they can strike. But the old attitude remains with regard to the government. Labor must, in time, do away with this brutal discrimination, if labor is to be truly free.

If school teachers, organized into unions, wish to strike against their school board, they should have the right to do so, regardless of the fact that the tin-pot Mussolinis at the top will cry to heaven that "You can't strike against the government." If ditch-diggers want to strike, they should have the right to walk out, even though they're working for the city or state. And the same goes for policemen, firemen, postal workers, government clerks, janitors, keepers and the like. The cry "You can't strike against the government" should be dismissed as just another morsel of bunk. Free American workers should always have the right to lay down their tools in order to give emphasis to their demands for better terms of employment.

If it's wrong for private employers and corporations to enslave their workers, it's equally wrong for any form of governmental organization to insist its employees are tied to their jobs. The slogan, "You can't strike against the government," is a hangover from times when workers were hardly more than slaves. The test of real freedom in America is the acceptance of this more enlightened and humane slogan: "You can strike against the government."

The state can be just as severe and cruel a slave-driver as any Simon Legree. It's the duty and obligation of freedom-loving Americans to insist that working people are really free to work or quit, as they see fit.—The Montana Labor News.

KILL "GOLDEN GOOSE"

Greed of Realtors May Be Halting Building Boom

It may be that greedy landlords and unscrupulous realtors have "killed the goose that lays the golden egg."

The suggestion comes from the reliable and conservative "Wall Street Journal," which reports that real estate prices are declining in many cities and that owners are hurrying to sell before the bottom drops out.

Philadelphia, which has an acute housing problem, is cited as an example of what is happening quite generally throughout the country. Recently property has changed hands in that city at prices from 10 to 15 per cent below those

quoted a few weeks ago.

One Philadelphia newspaper is said to have printed in a single issue four and one-half columns of advertising offering suburban real estate for sale.

A leading New York realtor is quoted as saying that prospective buyers aren't purchasing "second-hand" homes as they were before. In San Francisco old homes are going begging for buyers.

New home sales are reported to be still brisk, "but even they may taper off."

"Veterans, for whom most are being built," the "Journal" says, "are beginning to give these houses a closer scrutiny as a result of widespread reports of shoddy construction."

"RUTHLESS" IS THE WORD

Hill Achieved Success By Making People Angry

"Ruthless!" That is an accurate one-word description of 62-year-old George Washington Hill, president of the American Tobacco company, who died the other day at a fishing camp in Canada.

The papers all describe him as a "successful business man." There's no doubt about that, but it is not very flattering to business men.

He was one of the first to draw down an annual salary of \$1,000,000. For more than a decade he had a running fight with minority stockholders who objected that his salary and bonuses were shockingly large.

On one occasion a New York court directed Hill and his directors to return \$2,000,000 which they were charged with taking illegally.

Hill treated his workers and even his customers with the same contempt he showed his stockholders. Until recent years he successfully resisted efforts to organize his employees, whose wages were notoriously low.

Farmers have repeatedly charged, in lawsuits and otherwise, that he "rigged" the market against them to keep down the price of tobacco.

Proclaimed to be an "advertising genius," Hill is said to have spent more than \$200,000,000 in 20 years in ballyhooing "Lucky Strike" cigarettes. His methods, especially those employed in radio, violated good taste and were a source of irritation to listeners. He went on the theory that people would remember slogans that made them mad.

In advertising circles he was regarded as the prototype of "Evan Evans," the unlovely and offensive central character in Frederick Wakeman's best seller, "The Hucksters," a devastating expose of professional advertising men's role in radio.

Hill is said to have discussed with his lawyers a libel suit against Wakeman, but evidently was talked out of the idea.

Some weeks ago a Federal judge at New York fined Hill's company \$347,000 for charging Uncle Sam more than ceiling prices for cigarettes for our fighting men.

THIS, TOO, IS AMERICA

By LOREN NORMAN

A gang of white lynchers at Minden, La., cut off the arms of John C. Jones, 28 year old Negro war veteran, burned his face with a blow torch and beat him to death with a whip. They left for dead another Negro, Albert Harris, 17 who was beaten with whips and knocked unconscious with a gun. The Negro had been arrested for allegedly going into the yard of a white woman to try to rape her. That was July 31. The National Association for the Advancement of Colored People turned over to the FBI the names of 13 of the lynchers, including three deputy sheriffs. To date nothing has been done about it.

Now consider this. Three white hoodlums in Collins, Miss., were let off with \$10 fines after they pleaded guilty to attempt to rape two girls at the point of a gun.

The girls were colored.

—Racine Labor.

\$4 BILLIONS

Some 26 million students are enrolled in schools and colleges, in what is said to be the greatest educational boom the country has ever known.

This has created a \$4 billion market for supplies—books, busses, furniture and numerous other articles—the Department of Commerce reveals.

Back in 1942 the market was worth about \$3 billion, but since then both pupils and prices have increased considerably, the Department said.

JOB BACKLOG

A public works program estimated at \$4,136,000,000 has been chartered by states, cities, and counties and is on the shelf, ready to start when jobs are needed, it is disclosed by the Federal Works Agency. All the projects are to be financed without Federal funds.

Other billions are added to the work backlog by whole or partially federal-built highways, rivers and harbors, flood control projects, postoffices and buildings and veterans' hospitals.

Be friendly with the folks you know. If it weren't for them, you'd be a total stranger.

Senor Patino Gets a Wage Boost

It was just a little item, but it told an important story. It said that Reconstruction Finance Corporation had signed a contract with Bolivian tin miners by which this country undertook to pay 62½ cents a pound for all the tin they could produce in 1946. We would pay the cost of carrying the tin to this country and we'd boost the price from 1 to 3 cents if the Bolivians succeeded in producing 18,000 tons.

Now here are some of the things the little item didn't explain: Tin is controlled by an international trust, or cartel. British and Dutch financiers are in control. They can produce in the East Indies at such a low figure that they could run the Bolivians out of the world market. Instead, they decided to take them in and make them "junior partners" in the tin cartel.

In 1939, Bolivian tin was selling for 50.1 cents a pound f.o.b. New York. That means the Bolivians not only mined the ore, but paid the cost of shipping it to this country. Now we are boosting their price 25 per cent and also taking care of the freight.

The announcement talks of "Bolivian tin miners." As a matter of fact, Bolivian tin is controlled by a gentleman named Patino, well known as the "Bolivian Tin King." He and his pals recently put over a revolution in Bolivia, and now our government is enabling him to recover whatever he expended on that occasion by fixing an exorbitant price for tin.

Congress has conducted a good many investigations, but it would be very interesting if a congressional committee went into this matter and located those who actually put through this questionable deal.—Labor.

Politics and Such

Many a time and oft we hear guys brag that "I always vote for the best man."

The implication is that this is a sign of independence and that it will produce the best results in the long run. Don't we want the "best men" in our legislative halls?

We do, but it isn't quite so simple. Let's look at the picture. "Good men" are absolutely lost in Congress. Individuals don't pass laws; they are put on the statute books by the majority of the members of both Houses. It is only through organized political parties that results are achieved. Individuals are either with the party or they are overwhelmed.

The crux of the issue then is that our political parties are not responsible agents of their members or supporters. It is customary to sneer at "election promises." A Republican party which contains Lawrence Smith and his views and Sen. Bob LaFollette and his views is torn by conflicting interests, just as a Democratic party containing Bilbo and his views and Senator Wagner and his views is a house divided against itself.

During the last presidential campaign both Republicans and Democrats pledged to support a permanent Fair Employment Practices Committee. But all attempts to have Congress pass such a measure were defeated by the Republican-Southern Democratic coalition which ruled the last Congress. In other countries, such a refusal would mean the fall of the administration and the calling of an election but there we have no way of forcing out the voters' mandates are carried out or of preventing the same thing from happening again. Of course, we can help knock off individual congressmen but only when this happens in great sweeps is there substantial change—and then no guarantee that the same irresponsibility won't appear again.

This is one phase of our political life which should be altered, so that we vote for principles we want put into effect and can force those we elect to put them into effect.—Racine Labor.

Profits Diverted To Foreign Lands

American money is being invested in foreign fields at a rapid rate, a fact that might mean grief if the flag follows the dollar, as it has in the past. Investment of over \$8,000,000 have been made in Australia by 16 American firms. American money is helping exploit South Africa's gold fields. General Tire and Rubber plants to build a \$4,000,000 tire factory in Johannesburg. All told some 200 firms are planning investments in the British Empire alone, thus furnishing an economic tie which will make it harder for the U. S. to follow an independent foreign policy.—United Mine Workers Journal.

When the schemes of all the systems, kingdoms and republics fall
Something kindlier, higher, holier—all for one and one for all.

All diseases quenched by science, no man halt or deaf or blind;
Stronger ever born of weaker lustier body larger mind.

Earth at last a warless world, a single race, a single tongue—
It have seen it far away—for is not Earth as yet so young?

Robed in universal harvest up to either pole she smiles,
Universal ocean softly washing all the warless isles.

Alfred Tennyson.

Families with less than \$3,000 a year incomes, comprising 73 per cent of our total population, have less than 7 per cent of the nation's savings.

"Legitimate" Business Held Backbone of Black Market

Contrary to a popular notion, black markets in scarce commodities are not operated by criminals of the Al Capone type, but by supposedly reputable manufacturers and business men.

This is pointed out by the Office of Price Administration, and it gave emphasis to the statement by disclosing that Department of Justice agents are investigating more than 300 corporations and individuals who have diverted millions of yards of textiles into illegal channels.

The investigation is headed up before a special Federal grand jury in New York, which has already handed down a number of indictments.

Six corporations have been convicted of black market operations, as well as tax frauds. The two crimes go hand in hand, the statement declared.

A Department of Justice official revealed that materials which have been kept out of legal marketing channels range from the raw state to finished goods, including shirts, pajamas and women's dresses.

"This illegal market has contributed materially to the present shortage of some types of clothing," he added.

In addition to diversion, Federal agents are also running down clues that manufacturers have engaged in widespread frauds in connection with priorities.

Manufacturers who have obtained goods by representing they would be used to manufacture low-price garments are declared to have used them for other and more profitable items.

Crooked manufacturers have adopted elaborate precautions to avoid detection, and in virtually every case so far investigated they are shown to have "ducked" their income taxes, the Department of Justice said.

OPA officials said that a systematic drive on the meat black market is expected to reveal that the principal culprits are packers and wholesale and jobbing houses.

Without the cooperation and connivance of so-called legitimate business, they declared, the black market evil would be relatively insignificant.